

20-LAT DZIAŁALNOŚCI SPOŁECZNO-KULTURALNEJ TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ ZIEMI GARBOWSKIEJ

Geneza powstania i kolejne zjazdy

Idea założenia Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Garbowskiej narodziła się po majowych wyborach samorządowych w 1990 r., na fali demokratycznych przemian i wobec powszechnie odczuwanej potrzeby ożywienia życia kulturalnego mieszkańców gminy Garbów. Pomysł ten zyskał poparcie wśród grupy miejscowych działaczy (w tym kilku solidarnościowych).

Zebrańie grupy inicjatywnej odbyło się 17 listopada 1990r., uczestniczyli w nim: Zdzisław Niedbała – wójt gminy, Bogusław Janczyk i Adam Reszka – pracownicy gminy, Stanisław M. Stępiak, Ryszard Kopyciński – nauczyciele, Ewa Korulczyk – bibliotekarka, Andrzej Kował, Jarosław Dudzik – pracownicy Cukrowni „Garbów”, Robert Wójcik, Sławomir Szymanek, Gustaw Jędrejek – mieszkańcy gminy, ks. Andrzej Mizura – wikary parafii. Na posiedzeniu opracowano projekt statutu Towarzystwa i ustalono termin zebrania założycielskiego na 29 listopada.

I Walne Zgromadzenie Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Garbowskiej (TPZG) odbyło się 29 listopada 1990r. w Zakładowym Domu Kultury w Cukrowni „Garbów”. Przewodniczył Mirosław Kwiatek, nauczyciel ze szkoły w Przybysławicach. Wzięło w nim udział 25 osób (Bogusław Janczyk, Sławomir Szymanek, Robert Wójcik, Wiesław Białogrzywy, Ryszard Kopyciński, Marek Nurzyński, Jarosław Dudzik, Zbigniew Kościańczuk, Ewa Agnes, Alicja Plecha, Ewa Korulczyk, Halina Stępiak, Stanisław M. Stępiak, Alina Puchała, Irena Trepka, Wiesław Ostapiński, Tadeusz Sołyga,

Stanisław Ostapiński, Antoni Janowski, Bogdan Rozpędowski, Zdzisław Niedbała, Paweł Lalak, Tomasz Lalak, ks. Andrzej Mizura).

Projekt statutu przedstawił Zdzisław Niedbała. W statucie sformułowano cele Towarzystwa:

...rozwój duchowy i społeczny człowieka, podnoszenie poziomu kulturalnego środowiska, wdrożenie zamiłowania do badań przeszłości Garbowszczyzny, pobudzanie do czynnego udziału w tworzeniu nowych wartości kulturalnych. Przedmiotem prac Towarzystwa poza badaniem przeszłości powinny być zagadnienia współczesne, mające żywotne znaczenie w życiu regionu.

Nad wyborami do Komitetu Założycielskiego czuwała Komisja Skrutacyjna, w skład której weszli: przewodniczący – Stanisław Ostapiński, dyr. Domu Dziecka w Przybysławicach, członkowie: Halina Stępiak – nauczycielka ze szkoły w Przybysławicach i Alicja Plecha – kierownik Zakładowego Domu Kultury w Cukrowni „Garbów”.

W wyniku tajnego głosowania kandydaci do Tymczasowego Zarządu Komitetu Założycielskiego TPZG uzyskali następującą ilość głosów: Stanisław M. Stępiak (22), Ryszard Kopyciński (21), ks. Andrzej Mizura (20), Wiesław Ostapiński (20) Ewa Korulczyk (20), Jarosław Dudzik (18), Tomasz Lalak (17), Irena Trepka (14) i Zbigniew Kościańczuk (13).

Do Tymczasowego Zarządu Komitetu Założycielskiego TPZG – zwanego Komitetem Założycielskim weszli:

Ryszard Kopyciński – prezes, nauczyciel ze szkoły w Bogucinie, Ewa Korulczyk – zastępca prezesa, Jarosław Dudzik – skarbnik, ks. Andrzej Mizura – sekretarz, członkowie: Stanisław M. Stępiak, Wiesław Ostapiński i Tomasz Lalak.

Ustalono, że tymczasowa siedziba Towarzystwa mieścić się będzie w Gminnej Bibliotece Publicznej (GBP) w Garbowie. Na zakończenie Robert Wójcik przedstawił informacje o pracach związanych z wydawaniem pierwszego numeru periodyku pod roboczym tytułem „Głos Garbowa”.

Posiedzenie Komitetu Założycielskiego TPZG miało miejsce **4 grudnia 1990r.** w Gminnej Bibliotece Publicznej w Garbowie. Przewodniczył prezes Ryszard Kopyciński. Podjęto dyskusję nad formą statutu Towarzystwa oraz przygotowaniem dokumentów do rejestracji w sądzie. Kolejną kwestią była sprawa wydawania gazety. Zdecydowano, że „Głos Garbowa” będzie ukazywał się pod patronatem Towarzystwa. Przedstawiono również propozycję redaktorów. Na funkcję red. naczelnego powołano Stanisława M. Stępiaka – pedagoga ze Szkoły Podstawowej w Przybysławicach. Do redakcji weszli również: zastępca – Jarosław Dudzik, red. odpowiedzialny Bogdan Janczyk, red. techniczny – Andrzej Kowal, sekretarz – Ewa Korulczyk.

4 stycznia 1991r. podczas zebrania Zarządu Komitetu Założycielskiego TPZG wójt Zdzisław Niedbała dał propozycję przejścia przez Towarzystwo Domu Kultury w Garbowie. Przedstawił zasady gospodarczo-ekonomiczne przedsięwzięcia. W związku z tym postanowiono opracować nowy regulamin pracy Zarządu.

14 stycznia 1991r. TPZG zostało wpisane do rejestru stowarzyszeń Sądu Wojewódzkiego w Lublinie.

Pod koniec lutego 1991r. ukazał się 1-2 numer (styczeń-luty) „Głosu Garbowa” – drukowany na kserografie udostępnionym przez Urząd Gminy w Garbowie. Zespół redakcyjny podjął decyzję, że będzie to miesięcznik redagowany przez społeczność lokalną dla społeczności lokalnej. Pismo miało *spełniać funkcję informacyjną, wspomagać samorząd terytorialny, prowadzić stały dialog z mieszkańcami, przyczyniając się do ich integracji i pełniejszego udziału w życiu publicznym gminy.*

15 lutego 1991r. odbyło się kolejne posiedzenie Komitetu Założycielskiego TPZG, któremu przewodniczył prezes R. Kopyciński. Ustalono termin Walnego Zgromadzenia na 7 marca. Przyjęto propozycję nadzoru poszczególnych członków Zarządu nad sekcjami, ustalono dyżury w siedzibie Towarzystwa (1 dzień w tygodniu) oraz sposoby prowadzenia dokumentacji. Padła propozycja zorganizowania Muzeum Ziemi Garbowskiej oraz imprezy pod nazwą „Przeгляд zespołów artystycznych”.

II WALNE ZGROMADZENIE TPZG

7 marca 1991r. odbyło się zebranie w Zakładowym Domu Kultury Cukrowni „Garbów”, w którym uczestniczyło 38 osób. Zatwierdzono zmianę nazewnictwa w statucie: Walny Zjazd zastąpił Walne Zgromadzenie. Członkowie Towarzystwa mieli możliwość działania w następujących sekcjach: kulturalno-oświatowej, historycznej, wydawniczej, artystycznej, ekologicznej.

W skład nowego Zarządu TPZG weszli: **Wiesław Ostapiński** – prezes, dyr. Szkoły Podstawowej w Przybysławicach, Stanisław M. Stępiak – wiceprezes, Ewa Korulczyk – sekretarz, Jarosław Dudzik – skarbnik, członkowie: ks. Andrzej Mizura, Ryszard Bronikowski, dyr. cukrowni i Rajmund Bigos. Komisja Rewizyjna: Bogdan Rozpędowski, Zbigniew Kościańczuk, Henryk Małasiewicz.

III WALNY ZJAZD TPZG

28 marca 1992r. w Zakładowym Domu Kultury Cukrowni „Garbów” odbył się Zjazd regionalistów z udziałem władz gminnych i zaproszonych gości, wśród których byli: Maria Gordon-Smith, jej mąż Ronald, twórcy ludowi Bronisław Pietrak i Aleksander Fijałkowski.

Prezes W. Ostapiński złożył sprawozdanie z działalności Zarządu, a przewodniczący Komisji Rewizyjnej Bogdan Rozpędowski – sprawozdanie z działalności finansowej. Następnie odbyły się wybory do władz stowarzyszenia.

W skład nowego Zarządu TPZG weszli: **Ewa Korulczyk – prezes**, kierownik Gminnej Biblioteki Publicznej w Garbowie, Wiesław Ostapiński – zastępca, Elżbieta Chyż – skarbnik, Zbigniew Fatyga – sekretarz, członkowie: Stanisław M. Stępiak, Tomasz Lalak i Mirosław Kwiatek.

Po wyborach wszyscy udali się do kaplicy na mszę św., którą w intencji regionalistów odprawił bp Jan Śrutwa. W homilii podkreślił swoje związki z Garbowskią i wyraził uznanie dla idei Towarzystwa. Zaprosił też wszystkich na swój ingres do katedry zamojskiej w Niedzielę Wielkanocną. Został bowiem mianowany ordynariuszem nowej diecezji zamojsko-lubaczowskiej. Po liturgii wystąpił szkolny teatrzyk „Garbowiaczek” z Przybysławic z montażem słowno-muzycznym „Spotkanie z Ukrzyżowanym”, pod kierunkiem Haliny Stępiak.

IV WALNY ZJAZD TPZG

3 kwietnia 1993r. odbył się Zjazd w Domu Kultury Cukrowni „Garbów”. Referat sprawozdawczy z działalności Towarzystwa odczytała prezes E. Korulczyk. W dyskusji pochlebna opinię uzyskała „Głos Garbowa”. Padły również głosy krytyczne dotyczące działalności członków sekcji kulturalnej, ekologicznej i historycznej. Po dyskusji przeprowadzono wybory. Nie zmienił się dotychczasowy Zarząd, jedynie poszerzony został o nowego członka.

W skład Zarządu weszli: **Ewa Korulczyk – prezes**, Wiesław Ostapiński – zastępca, Elżbieta Chyż – skarbnik, Zbigniew Fatyga – sekretarz, członkowie: Stanisław M. Stępiak, Tomasz Lalak, Mirosław Kwiatek i Stanisław Sokal.

V WALNY ZJAZD TPZG

28 maja 1994r. w Gminnej Bibliotece Publicznej spotkali się regionaliści i zaproszeni goście, w sumie 23 osoby. Sprawozdanie z działalności TPZG przedstawiła prezes Ewa Korulczyk. W swoim wystąpieniu podkreśliła, że udało się Towarzystwu zaistnieć w województwie. W listopadzie 1993r. w gminnej bibliotece spotkali się działacze kultury: bibliotekarze z terenu województwa, przedstawiciele WBP im. Łopacińskiego, Wojewódzkiej Rady Towarzystw Regionalnych oraz prasy lubelskiej. W czasie spotkania dzielono się doświadczeniami, zachęcano obecnych do zakładania nowych stowarzyszeń regionalnych. Rezultatem nawiązania kontaktów z WRTR było podpisanie umowy na cykl odczytów dotyczących historii, prehistorii Garbowa i okolic. Miały się one odbywać na przełomie listopada i grudnia 1994r., z udziałem pracowników Instytutu Historii UMCS. Cykl ten zwieńczyć miało wydanie monografii.

Na Zejeździe wybrano nowy Zarząd. Zgłoszono 9 kandydatów – wybrano siedmiu. W skład Zarządu weszli: **Tomasz Lalak – prezes**, rencista z Garbowa, Zbigniew Fatyga – zastępca prezesa, Elżbieta Chyż – skarbnik, Monika Pytka – sekretarz, członkowie: Ewa Korulczyk, Stanisław M. Stępiak, Stefan Jaroszuk. Komisja rewizyjna: Henryk Małasiewicz i Jan Pawlak.

VI WALNY ZJAZD TPZG

24 października 1999r. w siedzibie Gminnej Biblioteki Publicznej w Garbowie miało miejsce posiedzenie regionalistów, na które przybyło 14 osób. Dotychczasowy prezes Tomasz Lalak przedstawił sprawozdanie z pięcioletniej działalności Zarządu, który skupiał się w tym okresie na wydawaniu „Głosu Garbowa”. W czasie dyskusji zaproponowano wniesienie zmiany do statutu TPZG – *wybory będą odbywały się nie co roku, lecz co 3 lata, a Zarząd Towarzystwa będzie się zbierał dwa razy w roku.*

W skład nowego Zarządu weszli: **Halina Stępiak – prezes**, nauczycielka ze Szkoły Podstawowej w Przybysławicach, Tomasz Lalak – zastępca, Elżbieta Chyż – skarbnik, Ewa Korulczyk – sekretarz, członkowie: Alina Puchała, Stanisław Sokal, Jan Wójcik. Komisja Rewizyjna: przewodniczący Wiesław Ostapiński, członkowie: Zofia Abramek, Jadwiga Flisiak.

11 września 2001r. TPZG zostało wpisane do Krajowego Rejestru Stowarzyszeń pod nr KRS 0000044677

VII WALNY ZJAZD TPZG

13 grudnia 2002r. członkowie Towarzystwa przybyli na Zjazd do GBP w Garbowie.

W pierwszej części obrad – wysłuchano referatów na temat: „*Dwory Garbowa i okolic*” oraz „*Strój świąteczny noszony przez mieszkańców w XIXw.*” W drugiej – prezes TPZG odczytała sprawozdanie z działalności Zarządu. Podkreśliła, że praca przebiegała dwutorowo, wydawano miesięcznik „Głos Garbowa” oraz prowadzono, we współpracy z władzami samorządowymi, szkołami i innymi instytucjami, działalność kulturalno-regionalną. Skarbnik Elżbieta Chyż złożyła sprawozdanie finansowe.

Minutą ciszy uczczono pamięć zmarłego 15 stycznia 2002r. Tomasza Łalaka, wieloletniego prezesa TPZG oraz zmarłego 7 września 2002r. Stanisława Sokala, miejscowego lekarza rodzinnego. Następnie odbyły się wybory.

W skład Zarządu weszli: **Halina Stępnia**k – prezes, Wiesław Ostapiński – zastępca prezesa, Elżbieta Chyż – skarbnik, Ewa Korulczyk – sekretarz, członkowie: Alina Puchała, Jan Wójcik i Jarosław Stańczak. Komisja Rewizyjna: Antoni S. Muszyński – przewodniczący, Zofia Abramek i Joanna Grabarz – członkowie.

VIII WALNY ZJAZD TPZG

25 marca 2006r. pokazem multimedialnym, ukazującym działalność Towarzystwa, rozpoczął się Walny Zjazd Towarzystwa w budynku starej szkoły. Zebraniu przewodniczył Wiesław Ostapiński.

Minutą ciszy uczczono pamięć zmarłych regionalistów: Danuty Sokal, zm. 5 stycznia 2004r., lekarza pediatry oraz Zenona Gneciaka, zm. 24 grudnia 2005r., autora książki „Powroty”. Każdy z uczestników otrzymał materiały ukazujące 15-letni dorobek TPZG. Prezes zapoznała obecnych z działalnością Zarządu w latach 2003-2005, następnie odczytała za nieobecnych skarbnik, sprawozdanie finansowe. W związku z wyjazdem Ewy Korulczyk, dyr. biblioteki do stolicy, podziękowano jej za dotychczasową pracę w stowarzyszeniu.

Odbyły się kolejne wybory do Zarządu TPZG. Nie przyniosły one dużych zmian, bowiem członkowie swoim zaufaniem obdarzyli cały Zarząd, zmiana nastąpiła tylko na stanowisku sekretarza.

Halina Stępniak – prezes, Wiesław Ostapiński – zastępca prezesa, Elżbieta Chyż – skarbnik, Bożena Majewska – sekretarz, członkowie: Alina Puchała, Jarosław Stańczak, Jan Wójcik. Komisja rewizyjna: Sylwester A. Muszyński – przewodniczący, członkowie: Zofia Abramek i Joanna Grabarz-Sochal.

IX WALNY ZJAZD TPZG

24 października 2009r. w Gminnym Centrum Informacji w Garbowie odbył się kolejny Zjazd. Sprawozdanie z 3-letniej kadencji złożyła prezes Towarzystwa. Podziękowała wszystkim za aktywną pracę na rzecz społeczności lokalnej. Wręczyła dyplomy uznania za udział w Europejskich Dniach Dziedzictwa, które odbywały się pod hasłem „*Zabytkom na odsiecz*”. Skarbnik Elżbieta Chyż przedstawiła sprawozdanie finansowe.

W czasie dyskusji głos zabrała Małgorzata Sanaluta, zastępca wójta, która zapoznała zebranych z możliwością składania wniosków na realizację projektów Lokalnej Grupy Działania (LGD) „Kraina Wokół Lublina”, poinformowała również, że będą przygotowywane plany odnowy wsi dla poszczególnych miejscowości w gminie i można włączyć się w ich opracowanie.

W czasie dyskusji podkreślano potrzebę utworzenia Izby Tradycji w garbowskim pałacu oraz zagospodarowanie pomieszczeń dworku w Gutanowie dla celów turystycznych. Podjęto decyzję organizowania kolejnych plenerów malarskich i rajdów rowerowych. Zachęcano do dalszej aktywizacji młodzieży w działaniach na rzecz swojego środowiska. Mówiono też o nawiązywaniu współpracy z innymi organizacjami działającymi na terenie gminy.

Kolejnym punktem były wybory do nowych władz. Nad ich przebiegiem czuwała Komisja Skrutacyjna w składzie: Małgorzata Sanaluta, Marzena Wartacz-Zadora i Zdzisław Niedbała.

W skład nowego Zarządu weszli:

Halina Stępniak – prezes, Wiesław Ostapiński – zastępca prezesa, Elżbieta Chyż – skarbnik, Bożena Majewska – sekretarz, członkowie: Zofia Abramek, Edyta Kożuszek, Stanisław M. Stępnia. Komisja rewizyjna: Zdzisława Sempka – przewodnicząca, członkowie: Sylwester A. Muszyński i Nina Bartoszcze-Wyłaż.

Cele i formy działania

Obecnie celem działania stowarzyszenia są: prowadzenie działalności na rzecz zachowania historii, lokalnej tradycji, ochrony zabytków architektury, przyrody, miejsc pamięci, cmentarzy oraz podnoszenie świadomości społecznej i kulturalnej mieszkańców.

Towarzystwo realizuje swoje cele poprzez:

- wspieranie wszelkich inicjatyw kulturalnych podejmowanych na terenie Gminy Garbów;
- popularyzowanie historii i tradycji regionu;
- ocalenie od zapomnienia ludzi, którzy swoją pracą mieli znaczący wpływ na dzieje Garbowa i okolic;
- budzenie zapałów do folkloru i sztuki ludowej;
- wspieranie rozwoju turystyki rowerowej, promowanie naszej okolicy, jako atrakcyjnej turystycznie;
- organizowanie plenerów malarskich;
- prowadzenie działalności wydawniczej;
- dokumentowanie wydarzeń kulturalnych.

POPULARYZACJA WIEDZY O GMINIE I REGIONIE

Podczas 20-letniej działalności Towarzystwo podejmowało szereg działań mających na celu upamiętnienie historii i ludzi zasłużonych dla tego terenu, a także utrzymywanie więzi z rodzinną ziemią garbowską tych wszystkich, którzy ją opuścili i wyjechali do różnych miast w Polsce. Realizowano to na różne sposoby.

Spotkania i sesje popularnonaukowe

Spotkanie autorskie z dr Marią Gordon-Smith z domu Broniewską, pisarką, znawcą muzyki i teatru, autorką książek: „*W labiryncie teatru Arnolda Szyfmana*” i „*Chopin*”, zorganizowane w dn. 18 listopada 1991r. w GBP. Pani Maria przekazała wiele dokumentów dotyczących jej rodziny oraz wyraziła zgodę na pisanie wspomnień i artykułów do „Głosu Garbowa”.

Udział przedstawicieli Towarzystwa i władz Gminy Garbów w **otwarcu wystawy „Bronisław Pietrak – twórca z Gutanowa”**, w Muzeum Regionalnym PTTK w Puławach, w dn. 22 marca 1997r. – na zaproszenie Haliny Soleckiej, kuratora wystawy.

Sesja popularnonaukowa „Wracamy w przeszłość, która jest i w przyszłość, której nie ma”, w dn. 20 kwietnia 1997r. w GBP. Spotkanie prowadziła Anetta Chrzanowska.

Referat: *Sondażowe badania archeologiczne prowadzone na terenie Garbowa* wygłosił dr Andrzej Rozwałka.

Historię *Herbu Garbowa* przedstawił Henryk Seroka. Historię i architekturę *Kościółów Garbowa*, omówił Robert Wójcik. Mistrz modelarstwa z Lublina – Tomasz Krajewski, zaprezentował dwie wykonane makiety: *Garbów z późnego średniowiecza i mapa geograficzno-historyczna z zaznaczeniem obiektów zabytkowych*.

Sesji towarzyszyła promocja książki Roberta Wójcika „*Kościół Garbowa*” i koncert muzyczny Natalii Zanni.

Zbiór materiałów z sesji ukazał się w książce pt. „*Wracamy w przeszłość...*” pod red. Roberta Wójcika, w 1999r.

Spotkanie z rodziną Studzińskich, potomkami byłych właścicieli majątku Leśce, w dn. 23 kwietnia 1997r., w Garbowie.

Spotkanie połączone było z obchodami Jubileuszu 1000-lecia śmierci św. Wojciecha, patrona garbowskiej parafii. W czasie Mszy św. koncelebrowanej, pod przewodnictwem bp Ryszarda Karpińskiego, poświęcono figurę św. Wojciecha, wykonaną przez Włodzimierza Kisielnickiego i jego syna Pawła z Warszawy (wg projektu kuzynki, rzeźbiarki sakralnej Zofii Trzczińskiej-Kamińskiej).

Po liturgii w siedzibie GBP (*fort.*) spotkali się członkowie Towarzystwa z kuzynami rzeźbiarki: ks. Janem Studzińskim, ks. Adamem Tymienieckim, Włodzimierzem Kisielnickim, Piotrem Kisielnickim oraz ks. Markiem Kędzierskim (ostatnim uczniem artystki). Spotkanie zorganizował Wiesław Kula.

„Spotkanie po latach” z rodziną Studzińskich z okazji 20 rocznicy śmierci Zofii Trzczińskiej-Kamińskiej, rzeźbiarki pochodzącej z lesieckiego dworu.

W dn. 27 października 1997r. przybyło trzynastu członków tej rodziny. Uroczyste spotkanie rozpoczęła Msza św. w kościele parafialnym w Garbowie, którą sprawował proboszcz ks. Stanisław Wąsik. Po liturgii goście udali się do szkoły w Leścach. Wszystkich powitał organizator – Wiesław Kula, który przypomniał *Dzieje rodziny Trzczińskich*. W imieniu rodziny głos zabrał ks. Jan Studziński – opowiedział o *życiu i twórczości*

Zofii Trzcіńskiej-Kamińskiej. Z kolei Urszula Kupisz, dyr. szkoły, mówiła, w jakich warunkach *uczyły się dzieci w lesieckim dworku od końca wojny do chwili obecnej*.

Wiele emocji sprawiło członkom rodziny zwiedzanie (po tylu latach nieobecności) kolejnych pomieszczeń dworku, jak również oglądanie wystawy fotograficznej „*Przeszłość i terażniejszość rodziny Trzcіńskich*”, którą przygotował Wiesław Kula z pomocą Tomasza Lalaka. Spotkanie z udziałem mieszkańców Lesiec upłynęło w kameralnym i nostalgicznym nastroju.

Spotkanie autorskie z twórcą ludowym Bronisławem Pietrakiem, w dn. 29 marca 1999r. w GBP.

Spotkanie absolwentów szkoły z Ireną Gietko-Lenartowską i Marianem Gietko, dziećmi kierownika szkoły, z okazji 50 rocznicy śmierci Mariana Gietki, kierownika Szkoły Powszechnej w Przybysławicach, w dn. 12 czerwca 1999r.

Odczyt nt. *Praca pedagogiczna Mariana Gietki* – wygłosił organizator Wiesław Kula, regionalista z Przybysławic, obecnie mieszkaniec Warszawy.

Popołudnie z przyrodą: „Unikalne walory przyrody garbowskiej”.

Spotkanie z lubelskimi ornitologami z UMCS zorganizowała prezes TPZG, w dn. 14 października 2000r. w GBP.

Referaty wygłosili: mgr Krzysztof Styła nt. *Ptaki garbowskich stawów*, mgr Janusz Kloskowski: *Badania nad perkozem rdzawoszyim na stawach w Garbowie*.

Popołudniowe spotkanie zakończyła wycieczka połączona z obserwacją ptaków garbowskich stawów.

Popołudnie z literaturą: Spotkanie z pisarzem i przyrodnikiem prof. Romanem Antoszewskim, autorem „*Ciekawostek przyrodniczych*”, powieści „*Kariera na trzy karpie morskie*”, zorganizowała 2 czerwca 2001r. dyr. GBP w Garbowie. Spotkanie zakończyło się zwiedzaniem okolicy i ogniskiem nad rzeką Kurówką.

Popołudnie z historią: Badania archeologiczne na terenie Garbowa. Spotkanie odbyło się dn. 21 sierpnia 2001r. w GBP.

Wykład dr Andrzeja Rozwałki nt. *Stan badań archeologicznych prowadzonych przez grupę studentów katedry archeologicznej UMCS w Lublinie w latach 1999-2001 na terenie Garbowa*, połączony był z pokazem slajdów.

Sesja popularnonaukowa nt. „Pamiętki minionej epoki – dwory, dworki, pałace Garbowa i okolic, w dn. 13 grudnia 2002r., w GBP.

Odczyty wygłosili pracownicy Regionalnego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków w Lublinie: dr Roman Zwierzchowski nt. *Pałac w Przybysławicach z XVIII wieku*.

mgr Bożena Stanek-Lebioda nt. *Historia dworów i pałaców Garbowa oraz okolic*.

mgr Marioli Tymochowicz, UMCS, nt. *Strój świąteczny mieszkańców Garbowa z przełomu XIX i XX wieku*.

Sesji towarzyszyły:

-wystawa „*Dwory Garbowa i okolic*” w obiektywie Stanisława M. Stępniaaka ,

-występ teatru obrzędowego Koła Gospodyń Wiejskich z Borkowa z widowiskiem „*Swaty*”.

„Tradycje ludowe Garbowszczyzny”: **Kiermasz Wielkanocny** – przygotowali uczniowie Publicznego Gimnazjum im. Jana Pawła II w Garbowie, w dn. 26 kwietnia 2003r., pod kierunkiem Agnieszki Nowak i Lucyny Żak.

Popołudnie „W ziemiańskim dworku”.

Spotkanie regionalistów w Leścach, w dn. 21 czerwca 2003r., z nowymi właścicielami dworu – Jolantą i Jarosławem Stańczakami.

Głos zabrali: Halina Stępniaak nt. *Życie ziemian w Leścach w II poł. XX w.* Jolanta Stańczak nt. *Renowacja modrzewiowego dworu w Leścach*. Urszula Kupisz nt. *Działania podejmowane w celu nadania szkole w Leścach imienia Zofii Trzcіńskiej-Kamińskiej*.

Spotkanie zakończył koncert pieśni ludowych w wykonaniu KGW z Lesiec oraz degustacja potraw lokalnych.

Sesja popularnonaukowa: „Twórcy Ludowi Ziemi Garbowskiej”, w dn. 18 grudnia 2003r. w Zajeździe „Dworek” w Bogucinie.

Odczyty wygłosili: Halina Solecka przedstawiła: *Życie i dorobek artystyczny Bronisława Pietraka i Aleksandra Fijałkowskiego*. Bogusława Gałat mówiła o twórczości swojego dziadka: *Wycinanka lubelska*

Ignacego Dobrzyńskiego. Wnuczka artysty dała pokaz robienia wycinanki nożycami dziadka. Kazimierz Spaleniec nt. *Regionalizm lubelski a XX-XXI wiek*.

Sesji towarzyszyły: wystawa *Serwetki, obrazy, stroiki świąteczne* – Elżbiety Stachyry, twórczyni ludowej z Bogucina, promocja folderu „*Twórcy ludowi ziemi garbowskiej*”, wydawnictwo pocztówek „*Pamiętki z Garbowa*” oraz koncert pieśni ludowych w wykonaniu KGW z Piotrowic Wielkich.

„*Tradycja i współczesność*”: **Kiermasz Wielkanocny** – w dn. 2 kwietnia 2004r. przygotowali uczniowie Gimnazjum im. Jana Pawła II w Garbowie, pod kierunkiem Agnieszki Nowak i Elżbiety Kruk,

Sesja popularnonaukowa: „Patriotyzm a regionalizm”, w dn. 18 grudnia 2004r., w Zajeździe „Dworek” w Bogucinie. Referaty wygłosili:

Halina Solecka: *Kultura wobec globalizacji*,

Kazimierz Spaleniec: *Regionalizm współczesny*,

Halina Stępiak: *Działalność regionalna i kulturalna członków TPZG*,

Sesję uświetnił występ młodzieży gimnazjalnej pod kierunkiem Mariusza Gajosza i wystawa *Ozdoby choinkowe* Elżbiety Stachyry.

Nadanie Szkole Podstawowej w Leścach imienia Zofii Trzczyńskiej-Kamińskiej.

Uroczystość miała miejsce dn. 16 maja 2005r. z udziałem m.in. przedstawicieli Kuratorium Oświaty w Lublinie, władz gminnych, dyrektorów szkół i regionalistów.

Urszula Kupisz, dyr. szkoły wygłosiła odczyt nt. *Życie i twórczość Zofii Trzczyńskiej-Kamińskiej, artystki, rzeźbiarki pochodzącej z lesieckiego dworku*. Uczniowie przedstawili okolicznościowy montaż słowno-muzyczny.

Uroczyste wręczenie sztandaru odbyło się z udziałem członków rodziny Studzińskich.

Spotkanie z prof. o. Leonem Dyczewskim, KUL, nt. *Rola inteligencji w środowisku lokalnym*, w dn. 7 marca 2006 r., w Domu nowicjatu Sióstr Salezjanek w Garbowie.

Sesja popularnonaukowa nt. „Zofia Trzczyńska-Kamińska ludzie – sztuka – epoka”, w dn. 28 października 2006r., w Szkole Podstawowej w Leścach. Referaty wygłosili:

Mieczysław Kościński: *Czerwony dziedzic z Rudy-Huty – Henryk Kamiński*.

Maria Kopycińska-Lehun: *Epizod legionowy Zofii Trzczyńskiej-Kamińskiej*,

Halina Stępiak: *Laura Trzczyńska – ukochana siostra Henryka Kamińskiego*,

Barbara Oszczydlowska: *Zofia Trzczyńska-Kamińska – polska artystka, rzeźbiarka*.

Sesję zakończyło zwiedzanie dworku w Leścach.

Uroczystość patriotyczna „Poświęcić młodość swoją jednej wielkiej sprawie”, w dn. 23 września 2007r. z okazji 90 urodzin i 62 rocznicy tragicznej śmierci ppłk. **Wacława Rejmaka ps. „Ostoja”** oraz jego adiutanta por. **Mieczysława Kańskiego ps. „Czeczot”**. Obaj zginęli 18 października 1945 roku z rąk funkcjonariuszy Urzędu Bezpieczeństwa w Bogucinie (na granicy z Pociechą).

Uroczystość rozpoczęła Msza św. w intencji poległych żołnierzy w garbowskim kościele z udziałem kombatanów i pocztów sztandarowych. Dalsza część odbywała się w budynku starej szkoły. Zebrani wysłuchali wykładu dr Sławomira Poleszaka, z IPN w Lublinie na temat: *„Postać Wacława Rejmaka. Historia podziemnego ruchu oporu i działalność żołnierzy AK”*.

Na zakończenie delegacja złożyła kwiaty pod pomnikiem w Bogucinie i na mogile żołnierzy w Konopnicy. W uroczystościach wzięli udział: kombatanzi z Konopnicy, Motycza, Stoczka Łukowskiego, Garbowa, Wojciechowa oraz przedstawiciele władz miasta, gminy i szkół Stoczka Łukowskiego oraz gminy Garbów.

Spotkaniu towarzyszyło otwarcie **wystawy – Kasanci „Ostoi”** w GBP.

Organizatorem uroczystości była: Halina Stępiak, prezes *Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Garbowskiej*, współorganizatorami: Hanna Stosio, prezes *Towarzystwa Przyjaciół Stoczka Łukowskiego*, Maria Kopycińska-Lehun, członek *Towarzystwa Przyjaciół Jastkowa*.

Wieczornica – Spotkanie trzech pokoleń „Młodzi o przeszłości dla przyszłości”, w dn. 1 lutego 2008r. w Publicznym Gimnazjum im. Jana Pawła II w Garbowie, przygotowana pod kierunkiem nauczycieli: Bożeny Tuszyńskiej-Firlej, Niny Bartoszcze-Wyłaż, Lucyny Żak i Mariusza Gajosza.

Europejskie Dni Dziedzictwa „Zabytkom na odsiecz” – Szlakiem grodów, zamków i twierdz – w dn. 20 września 2009 r.

Uroczystość odbywała się pod hasłem „*Ślady wojen i walk na terenie gminy Garbów*”.

I część: Wycieczka na „Kościelisko”. Wystąpili:

Michał Wylaż, ucz. gimnazjum w Garbowie opowiedział *Historię grodu i kościoła*.

Proboszcz ks. kan. Kazimierz Podstawka mówił na temat *zabezpieczenia podziemnych krypt świętyń*.

Halina Stępnik nt. *Związki Józefa Czechowicza z Garbowem - Ślub rodziców lubelskiego poety, w starym garbowski kościele*.

Inscenizacja „*Legenda Zawiszy Czarnego z Garbowa*” – w wykonaniu uczniów Publicznego Gimnazjum im. Jana Pawła II w Garbowie pod kierunkiem Bożeny Tuszyńskiej-Firlej.

II część „Ślady wojen i walk na terenie gminy Garbów” – odczyty wygłosili:

-*Z dziejów wojny polsko-ruskiej 1792r. w obronie Konstytucji 3 Maja - ostatnia bitwa (potyczka) tej wojny rozegrana między Garbowem a Markuszowem* – dr Tomasz Żaba, nauczyciel historii z Przybysławic.

-*Echa powstania listopadowego i styczniowego w okolicach Garbowa* – Sławomir Łowczak, dyr. Domu Kultury w Markuszowie.

Uroczystość uświetnił występ KGW z Piotrowic Wielkich i Garbowa, z repertuarem pieśni patriotycznych i ludowych.

Dniom Dziedzictwa towarzyszyły wystawy: *Miejsca pamięci na terenie gminy, Kościoły Garbowa w fotografii i malarstwie*.

Spotkanie opłatkowe regionalistów w dn. 16 grudnia 2010r, połączone z odczytem Haliny Stępnik: „**Znani mniej nieszani mieszkańcy Garbowa i okolic**” – **Stefan Tymieniecki**, ziemianin z Piotrowic Wielkich, muzyk, romanista, pierwszy dyrektor Rozgłośni Polskiego Radia Katowice, twórca i wykonawca audycji „Francuska Skrzynka Poczty Katowice” (w latach 1926-1932).

Konkursy

Celem organizowanych konkursów było: pobudzenie zaangażowania uczniów i ich środowisk do poznania swojej małej ojczyzny, odkrywania jej piękna i walorów, kształtowanie własnej tożsamości w oparciu o zastane dziedzictwo kulturowe.

Najciekawsze prace literackie zamieszczano na łamach „Głosu Garbowa”, a plastyczne na wystawach. Wymieńmy niektóre z nich.

Konkursy literackie

„Mała Ojczyzna”,

„Szukamy śladów tych, którzy przed nami trudzili się dla Polski i ludu Garbowa”,

„Nasze nadzieje na nowe tysiąclecie”,

„Moje spotkanie z Ojcem Świętym”,

„Moje korzenie” – historia i tradycja w moim domu.

Konkursy plastyczne

Konkurs plastyczny „**Cztery pory roku na Garbowszczyźnie**” skierowany był do uczniów szkół podstawowych z terenu gminy Garbów w ciągu 2007r. Tematem kolejnych obrazów były: *Wiosna w mojej okolicy, Uroki lata, Jesienne pejzaże, Zimowe krajobrazy*.

Konkurs zorganizowała Anna Butryn, nauczycielka Szkoły Podstawowej w Bogucinie przy współpracy prezesa TPZG. Podsumowanie konkursu odbyło się w styczniu 2008r.

Konkursy ekologiczne

Redakcja „Głosu Garbowa” wzięła udział w kolejnych trzech edycjach konkursu dla gazet lokalnych mających największy wpływ na kształtowanie świadomości proekologicznej społeczeństwa organizowanego przez Stowarzyszenie Gazet Lokalnych w Warszawie na zlecenie Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Zgłoszone prace publikowane w „Głosie Garbowa” jury oceniło następująco:

W 2002r. II miejsce i nagroda dla piszących za *podejmowanie ważnych akcji na rzecz ochrony środowiska oraz wartości edukacyjne publikowanych artykułów i realizowanych działań w roku 2001*.

W 2003r. III miejsce i nagroda za *duże zaangażowanie społeczne na rzecz lokalnego środowiska w 2002r.* (zakupiono aparat fotograficzny - kompakt).

W 2005r. wyróżnienie (dyplom) za *publikacje poświęcone ochronie krajobrazu przyrodniczo – kulturalnego oraz akcje ochrony i rewaloryzacji parków dworskich w 2003 i 2004r.*

Wystawy

Prace konkursowe prezentowane były na wystawach w holu GBP, w plenerze podczas Dożynek Gminnych, a także uświetniały zjazdy i spotkania regionalistów. Oto niektóre z nich:

- Strój garbowski dawniej i dziś,
- Cztery pory roku na Garbowszczyźnie w obiektywie Stanisława M. Stępniaaka,
- Malarstwo olejne Sylwestra A. Muszyńskiego,
- Malarstwo olejne Zbigniewa Fatygi,
- Malarstwo olejne Krystyny Złot,
- Dwory i pałace Garbowa i okolicy,
- Kasanci „Ostoi,
- Wybitni twórcy kultury ziemi garbowskiej,
- Rękodzieło ludowe miejscowych twórców,
- Historia Starego Cmentarza,
- Wystawa obrazów „Garbów malowany”,
- Najpiękniejsze ogródki i posesje Gminy Garbów (w 2009 i 2010).

DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

„Głos Garbowa”

Szczególną rolę w popularyzowaniu ziemi garbowskiej odgrywa „Głos Garbowa”, który jest organem prasowym towarzystwa. Ukazuje się systematycznie od lutego 1991r. Zarejestrowany został 20 lutego 1991 r. w Sądzie Wojewódzkim w Lublinie i otrzymał numer ISSN 1505-1749.

Od początku głównym celem redakcji było wydawanie dobrej lokalnej gazety, która na pierwszym miejscu stawiała informacje bieżące oraz odkrywanie dawnych kart historii Garbowa. W ciągu 20 lat miesięcznik stał się swoistą kroniką wydarzeń, jakie rozgrywały się na terenie gminy. Obecny jego kształt jest wynikiem pracy zespołu redakcyjnego, jak również naszych czytelników.

Na łamach „Głosu Garbowa” zamieszczane były artykuły, reportaże, relacje z imprez, wywiady, sprawozdania, ogłoszenia, informacje z życia szkół, sportowców, strażaków, rolników, kombatantów, emerytów, parafii. Społeczeństwo miało możliwość na bieżąco poznawać gminne sprawy samorządowe w rubrykach: „*Wójt gminy o...*” – pisane przez wójta Zdzisława Niedbałę i „*Nasze samorządowe sprawy*” – redagowane przez wójta Kazimierza Firleja. Dużym zainteresowaniem cieszyła się „*Kronika policyjna*” pisana przez mł. asp. Grzegorza Gmura. Przez wszystkie lata pismo było urozmaicane nowymi rubrykami, a przedstawiane informacje ilustrowane licznymi zdjęciami.

Od 1991r. do chwili obecnej funkcję redaktora naczelnego pełni Stanisław M. Stępniaak (pedagog Publicznego Gimnazjum w Przybysławicach), autor większości zdjęć. Sekretarzem redakcji od 1994r. jest Halina Stępniaak, odpowiedzialna za poziom merytoryczny i skład komputerowy gazety (od 1999 r.), również autorka wielu fotografii.

W pierwszych latach gazeta była czarno-biała, pisana na maszynie i powielana na kserografie. Później zmieniła się technika tworzenia pisma, skład robiono na komputerze i drukowano w lubartowskiej drukarni. W miesiącu sierpniu 1998 r. ukazała się pierwsza kolorowa okładka, co podniosło estetykę pisma.

Od 2002r. ukazuje się w ciągu roku – 8 numerów „Głosu Garbowa” (4 nr pojedyncze i 4 nr podwójne (1-2 styczeń-luty, 4-5 kwiecień-maj, 7-8 lipiec-sierpień, 10-11 październik-listopad). Do grudnia 2010r. opublikowano 240 numerów. Każde wydawnictwo zawiera 20 lub 24 strony, w tym 4 strony kolorowe (okładka). Cztery razy w roku zamieszczana jest wkładka – Biuletyn Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przygotowywany przez Krzysztofa Puchałę i kierownika GOPS Alinę Puchałową.

Z treścią wszystkich numerów „Głosu Garbowa” można zapoznać się w oprawionych 20 tomach (rocznikach), znajdujących się w Gminnej Bibliotece Publicznej im. Bronisława Pietraka w Garbowie, a także na stronie internetowej Gminy Garbów – www.garbow.pl.

„Głos Garbowa” pozyskuje wciąż nowych czytelników, przyciąga też piszących oraz znawców różnych dziedzin. To, że ukazuje się od tylu lat zawdzięcza władzom gminy, które wspierają wszelkie działania promocyjne i dostrzegają pozytywną rolę mediów w kreowaniu wizerunku naszej gminy.

Początki, jak zawsze, nie były łatwe, dlatego cieszyła nas każda okrągła rocznica, która stawała się okazją do podsumowań i podziękowań, szczególnie współpracownikom redakcji. 2 marca 1996r. uroczystie obchodzono 5-lecie „Głosu Garbowa” z udziałem gości: Józefa Krzyżanowskiego, dyr. Wydziału Kultury Turystyki i Sportu Urzędu Wojewódzkiego, przedstawiciele Cukrowni „Garbów”, parafii i dyrektorów szkół. Audycję radiową z uroczystości nagrał dla Radia Lublin Leszek Łuczywek, student prawa i politologii współpracujący z radiem. W trakcie uroczystości Józef Krzyżanowski (*foto*) ułożył wiersz, który zachowaliśmy na pamiątkę.

*Kwitnie prasa w całym kraju
Jest gazeta w Biłgoraju
Jest w Stężycy i w Dęblinie
Trzy dzienniki są w Lublinie
Jest „Trybuna”, jest „Wyborcza”
„Polityka” – też nie gorsza
„Rzeczpospolita” i „Życie”
czyta się je znakomicie.
Lecz to wszystko niech się schowa
lepiej od nich „GŁOS GARBOWA”
który, o czym dobrze wiecie-
święci dziś swe PIĘCIOLECIE
A że jeszcze jest mała lat
GŁOS niech żyje
sto lat, sto lat!*

Od roku 1993 redaktorzy „Głosu Garbowa” należeli do Stowarzyszenia Prasy Lokalnej (SPL) w Lublinie. W 1998r. zorganizowano konkurs prasy lokalnej. Ocenie poddano 18 tytułów prasowych (na 20 ukazujących się) i 100 publikacji. Artykuł Haliny Stępniaik „Adwentowe granie w Gutanowie” zajął 6 miejsce (*foto*), „Głos Garbowa” również oceniono na 6 miejscu. Kilka miesięcy później, po przejściu prezesa SPL Piotra Gawryszczaka na inne stanowisko, stowarzyszenie zaprzestało działalności.

W 2000r. redakcja „Głosu Garbowa” otrzymała zaproszenie do udziału w spotkaniu Mediów Lokalnych w Zakopanem. Dwa lata później podjęto decyzję o wstąpieniu do Polskiego Stowarzyszenia Prasy Lokalnej (PSPL) z siedzibą w Krakowie, którego prezesem był (i jest do chwili obecnej) Zdzisław Sroka.

Od tamtej pory nasi redaktorzy (naczelnicy lub sekretarze redakcji), brali udział w sejmikach PSPL (przedstawionych poniżej). Ich celem była wymiana doświadczeń oraz zamieszczanie w swoich gazetach promocji tych gmin, które ich gościły.

15-17 października 2000r. Ogólnopolski Sejmik Mediów Lokalnych w Zakopanem nt. „Rola mediów lokalnych w budowaniu trwałego poparcia dla integracji Polski z Unią Europejską”.

28 luty - 2 marca 2002r. IX Ogólnopolski Sejmik Mediów Lokalnych w Łodzi nt. „Rola mediów lokalnych w budowie demokracji obywatelskiej w Polsce i promocji integracji europejskiej”.

30 sierpnia – 1 września 2002r. Sesja PSPL w Gminie Sitkówka-Nowiny k/Kielc nt. „Informacja w społecznościach lokalnych”.

28-29 września 2002r. I Kongres Mediów Regionalnych i Lokalnych w Warszawie nt. „Media lokalne czynnikiem rozwoju małych ojczyzn”.

2-8 września 2003r. XI Światowe Forum Mediów Polonijnych – Tarnów - Wieliczka -Kraków - Lublin - Warszawa. W dn. od 5 do 7 września polscy dziennikarze z całego świata przebywali w Lublinie. Ostatniego dnia odbyło się spotkanie prezesa PSPL z dziennikarzami Prasy Lokalnej Lubelszczyzny. Stworzono wtedy oddział lubelski PSPL, którego opiekunem została Halina Stępniaik.

7-28 września 2003r. II Kongres Mediów Regionalnych i Lokalnych w Warszawie.

28 lutego – 1 marca 2003r. Sesja PSPL w Limanowej nt. „Rola prasy lokalnej w dotarciu z informacją o Unii Europejskiej do środowisk małych miast i wsi”.

30 maja – 1 czerwca 2003r. Sesja PSPL w Bieszczadach, w gminach Dukla i Cisna.

10-12 października 2003r. 60. Jubileuszowa Sesja Polskiego Stowarzyszenia Prasy Lokalnej w Kopalni Soli w Wieliczce z okazji wpisania Kopalni Soli na Pierwszą Światową Listę UNESCO.

23-25 kwietnia 2004r. 62 Sesja Polskiego Stowarzyszenia Prasy Lokalnej w Gdowie nt. „Samorząd i agroturystyka w Gminie Gdów”.

22-24 października 2004r. Sesja PSPL w Gminie Lesznowola.

15-17 kwietnia 2005r. Sesja PSPL w Piwnicznej-Zdroju.

24-26 stycznia 2005r. Sesja PSPL w Nałęczowie nt. „*Rola mediów lokalnych w promocji przedsiębiorczości oraz produktów kulturalnych i turystycznych*”.

1-3 lipca 2005r. 71 Sesja wyjazdowa PSPL nt. „*Na pograniczu kultur*” w gminie Michałowo i w Białymstoku.

30.06.- 02.07. 2006r. Sesja PSPL w Łomiankach, k/Warszawy.

Książki

Wolno nie być głębokim badaczem, ale pod karą haniebnego wstydu

nie godzi się nie znać ziemi, na której się mieszka.

Władysław Syrokomla

Członkowie Towarzystwa wydali kilka książek dokumentujących historię Garbowa i okolic. Wszystkie publikacje zostały wydane dzięki wsparciu finansowemu miejscowych władz i instytucji. Ukazały się następujące tytuły:

Halina Stępnik, „*Z dworu i spod strzechy*” – *wybitni twórcy ziemi garbowskiej*.

Publikacja przedstawia twórców kultury, którzy rozślawili Garbowszczyznę w kraju i na świecie. Byli to: artystka rzeźbiarka Zofia Trzcńska-Kamińska oraz twórcy ludowi: Ignacy Dobrzyński, Aleksander Fijałkowski i Bronisław Pietrak. Ich życie i działalność splotła się z losami tej ziemi i zapisała piękne karty w jej historii.

Promocja książki odbyła się 3 listopada 2007r. w Gminnej Bibliotece Publicznej w Garbowie.

„*Siedziby ziemiańskie w krajobrazie ziemi garbowskiej*” pod red. Haliny Stępnik.

Książka dokumentuje życie warstwy ziemiańskiej, architekturę dworów i pałaców od XVII do XX wieku znajdujących się na terenie gminy Garbów. W drugiej części – przedstawia losy ostatnich ziemian.

Promocja książki miała miejsce 6 grudnia 2008r. w restauracji „Podolanka” w Garbowie.

„*Garbowska nekropolia – ocalić od zapomnienia*”, pod red. Bożeny Tuszyńskiej-Firlej, Niny Bartoszczy-Wyłaż, Haliny Stępnik, Małgorzaty Sanaluty. Praca zbiorowa, wydana w 2009 r., zawiera historię starego cmentarza z połowy XIX wieku, fotografie pomników, spis zachowanych nagrobków, dokumentów, krótkie biografie spoczywających na tym cmentarzu ludzi, o których pamięć jest chlubą dla parafii i gminy.

Promocja książki odbyła się 13 marca 2010r. w restauracji „Złota Rybka” w Garbowie.

Warto też podkreślić, że dorobek Towarzystwa, jak również tematyka „Głosu Garbowa” miały wpływ na zainteresowanie naszą gminą prasy, radia i telewizji. Powstały **audycje radiowe** m.in. o ruchomej szopce, garbowskich kościołach, starym cmentarzu, Cukrowni „Garbów”. Ukazywały się artykuły, wywiady i notatki prasowe o gminie w prasie regionalnej i diecezjalnej. Pisano też książki: Jadwiga i Krzysztof Flisiak, *Bogucin na przestrzeni wieków 1398-2008*.

Wiemy, że przeszłość Garbowa, jak również ciekawi ludzie czy walory krajobrazowe były tematem **prac licencjackich i magisterskich** zarówno członków Towarzystwa, jaki ich sympatyków oraz innych osób współpracujących z TPZG. Odnotowaliśmy te, o których wiemy, że zostały obronione:

Krzysztof Styła, *Awifauna stawów w Garbowie i Markuszowie*, UMCS 1994.

Agnieszka Nowak, *Monografia gminy Garbów*, UMCS 1997.

Ewa Filipiak, *Warunki nauczania środowiska społeczno-przyrodniczego w Woli Przybyłowskiej* UMCS 1998 (praca licencjacka).

Robert Wójcik, *Kościół Garbowa*, UMCS 1999.

Anna Sołyga, *Garbów dawniej i dziś w relacjach mieszkańców*, Wyższa Szkoła Pedagogiczna TWP, Instytut Pedagogiki w Warszawie 2000.

Agnieszka Nowak, *Józef Nakoneczny, jako dokumentalista kultury regionalnej*, UMCS, 2002 (praca podyplomowa).

Sylwia Patyra-Pytka, *Józef Nakoneczny, działacz narodowo-demokratyczny*, KUL 2007.

Robert Wójcik, *Cukrownia „Garbów” (1907-2006)*, KUL 2010 (praca doktorska).

Ewa Majewska, *Zofia Trzcńska-Kamińska. Rzeźby w Kościele pw. Przemienienia Pańskiego w Garbowie na tle twórczości artystki*, UMCS 2010.

Foldery

Gminę Garbów promowano również poprzez wydawanie folderów. Pod redakcją prezesa TPZG ukazały się:

„*Twórcy ludowi ziemi garbowskiej*” (2003),
„*Garbowskie miejsca pamięci*” (2005),
„*Szlakiem dworów Garbowa i okolic*” (2005),
„*Gmina Garbów zaprasza*” (2006),
„*Południowa pętla po gminie Garbów*” – szlak rowerowy zielony (2007),
„*Północna pętla po gminie Garbów*” – szlak rowerowy czarny (2008),

Dwa foldery opracowali uczniowie Publicznego Gimnazjum im. Jana Pawła II w Garbowie: „*Spacerkiem po Garbowie*” (w 2008) – pod kierunkiem Niny Bartoszcze-Wyłaż, Bożeny Tuszyńskiej-Firlej i Lucyny Żak.
„*Garbowska nekropolia – ocalić od zapomnienia*” (w 2009) – pod kierunkiem Bożeny Tuszyńskiej-Firlej i Niny Bartoszcze-Wyłaż. Folder ten wręczany jest w czasie kwesty w dniu Święta Zmarłych, a zebrane pieniądze przeznaczone są na renowację starego cmentarza.

Pocztówki

TPZG wydało 6 kolorowych pocztówek. W 2005r. ukazały się 4 serie kart, ukazujących piękno ziemi garbowskiej oraz najstarsze zabytki (kościół, dworki, pałace, przydrożne kapliczki, a także ciekawe obiekty współczesnej architektury). Na pocztówkach są mapki gminy lub herb Garbowa.

W 2006r. wydano kartę bożonarodzeniową, przedstawiającą ruchomą szopkę autorstwa Aleksandra Fijałkowskiego, twórcy ludowego z Przybysławic.

W 2009r. ukazała się pocztówka „Garbów zaprasza”, wydana na podsumowanie projektu „Garbów malowany” z dotacji Fundacji „Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej”.

PLENERY MALARSKIE

Na terenie gminy Garbów mieszkają osoby pasjonujące się sztuką malarską. Od lat obrazy olejne malują: Zbigniew Fatyga z Przybysławic (były nauczyciel plastyki), Sylwester Antoni Muszyński ze Świdnika, pochodzący z Zagród (członek Robotniczego Stowarzyszenia Twórców Kultury w Świdniku), Krystyna Zlot z Garbowa (członek Towarzystwa Sztuk Pięknych w Lublinie), Elżbieta Prażmo z Garbowa, Ewa Filipiak z Woli Przybysławskiej. W ostatnich latach dołączyli do nich: Agnieszka Adamczyk, Daria Reszka, Adam Pacek.

Ze szkołą w Leścach współpracuje Zbigniew Pieczyński (członek Związku Polskich Artystów Plastyków), pochodzący z tej miejscowości, który przekazuje dzieciom arkaana sztuki malarskiej.

W 2009r. Towarzystwo zorganizowało *Plener malarski „Na Kościelisku”* dla dzieci, młodzieży gimnazjalnej i dorosłych.

W maju 2010r. zorganizowano kolejny *Plener malarski „Garbów malowany”* dla amatorów i profesjonalistów. Z dotacji pozyskanej zakupiono materiały malarskie, wydano pocztówkę promującą uroki gminy, oprawiono wszystkie obrazy. W czasie wakacji zorganizowano kolejny plener dla młodzieży gimnazjalnej w zespole pałacowo-parkowym w Piotrowicach Wielkich, który prowadziła Agnieszka Adamczyk, z Garbowa, absolwentka wydziału artystycznego UMCS.

Towarzystwo ufundowało dla młodych uczestników albumy z dziedziny malarstwa, a gmina sponsorowała poczęstunek na zakończenie pleneru. Obrazy wykonane przez miejscowych artystów zdobią gabinety Urzędu Gminy.

JUBILEUSZE I ROCZNICE

W dn. 25 lutego 2001r. Towarzystwo świętowało **10-lecie działalności**. We mszy św., którą w intencji regionalistów odprawił proboszcz ks. kan. Stanisław Wąsik, udział wzięli zaproszeni goście, m.in. Leszek Kraczkowski – dyr. Wydziału Kultury i Sztuki Urzędu Marszałkowskiego Józef Krzyżanowski, pełnomocnik ds. kultury Wojewody Lubelskiego, Kazimierz Spaleniak – przedstawiciel WRTR, Marian Pawłowski – członek Krajowej Rady Towarzystw Kultury i prezesa zaprzyjaźnionych towarzystw. Dalsza część spotkania odbywała się w GBP. Były podziękowania i kwiaty, a najaktywniejsi członkowie TPZG otrzymali dyplomy uznania. Jubileusz zakończył występ kabaretu „Sami Swoi – nie Ma Mocnych” z Gutanowa.

4 grudnia 2005r. świętowano **15-lecie Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Garbowskiej**, w Zajeździe „Dworek” w Bogucinie, z udziałem: Posła na Sejm RP – Henryka Smolarza, Marszałka Województwa Lubelskiego – Edwarda Wojtasa, Starosty Lubelskiego – Pawła Pikuli, Wójta Gminy Garbów – Kazimierza Firleja, przedstawiciele Wojewódzkiej Rady Towarzystw Regionalnych Lubelszczyzny, prezesów Towarzystw Regionalnych.

Zasłużonym członkom Towarzystwa i współpracownikom redakcji wręczono dyplomy i nagrody w postaci wydawnictw albumowych.

W czasie spotkania odbyła się promocja folderów: „Szlakiem dworów Garbowa i okolic”, „Garbowskie miejsca pamięci” oraz wystawy: *obrazy olejne* – Antoniego S. Muszyńskiego, *stroiki świąteczne* – Elżbiety Stachyry, *obrazy, rzeźby, ligawki* – Ewy i Leszka Filipiaków.

W 2008r. świętowano **18-lecie Towarzystwa i „Głosu Garbowa”** z udziałem władz gminnych i prezesów zaprzyjaźnionych towarzystw regionalnych. Działacze kultury otrzymali dyplomy i wydawnictwa albumowe.

Współpraca TPZG

Towarzystwo współpracuje: od 1994r. z Wojewódzką Radą Towarzystw Regionalnych w Lublinie, Wojewódzkim Ośrodkiem Kultury w Lublinie, Urzędem Wojewódzkim, uczelniami wyższymi (KUL, UMCS), towarzystwami regionalnymi, Gminą Garbów, duszpasterzami parafii, siostrami Salezjankami z Garbowa, z przewodniczącymi KGW, szkołami, biblioteką i organizacjami pozarządowymi z terenu gminy.

Towarzystwo patronuje wszelkim akcjom podjętym w kierunku uporządkowania starego XIX-wiecznego cmentarza w Garbowie i ratowania zabytkowych nagrobków.

Od kwietnia 2008 r. Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Garbowskiej jest członkiem Lokalnej Grupy Działania „Kraina wokół Lublina” (reprezentuje sektor społeczny gminy Garbów).

Od 2010r. występuje jako partner Parafii Garbów projektu: „Renowacja neogotyckiego Rzymskokatolickiego Kościoła Parafialnego p.w. Przemienienia Pańskiego w Garbowie, zapewniająca bezpieczeństwo parafian i zwiedzających oraz wzrost atrakcyjności turystycznej gminy i całego obszaru Płaskowyżu Nałęczowskiego, realizowana w ramach Programu Odnowy Dziedzictwa Kulturowego” z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego.

Od 2010r. występuje jako partner Gminy Garbów projektu: MIT – Multimedialna Izba Tradycji w Garbowie ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Lubelskiego Oś LEADER.

Zamierzenia

Towarzystwo pragnie:

- kontynuować wydawanie lokalnej gazety „Głosu Garbowa”,
- upowszechniać twórczość ludową związaną z ziemią garbowską, poprzez zorganizowanie imprezy folklorystycznej: „Przegląd pieśni ludowych”,
- współpracować ze szkołami przy organizacji „Gminnego Przeglądu Teatrów Dziecięcych” i Konkursu Recytatorskiego „Kolorowy Balonik”,
- promować walory turystyczne, przyrodnicze, krajobrazowe poprzez organizację rajdów rowerowych,
- udzielać pomocy przy organizacji Multimedialnej Izby Tradycji, plenerów malarskich,
- wydać nowe publikacje.

Osiągnięcia i sukcesy

Praca członków TPZG jest dostrzegana przez władze gminne, regionalne oraz wojewódzkie.

Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Garbowskiej zostało uhonorowane: Medalem Wojewody Lubelskiego Wojciecha Żukowskiego, podczas VII Sejmiku Towarzystw Regionalnych Lubelszczyzny w Gościeradowie w 2006 r.- *za wieloletnią działalność na rzecz społeczności lokalnej i promocję regionu, w szczególności za działalność wydawniczą oraz zaangażowanie w organizację uroczystości patriotyczno-religijnych.*

Prezes Halina Stępniaik, członek Zarządu Wojewódzkiej Rady Towarzystw Regionalnych Lubelszczyzny w latach 2006-2009, została uhonorowana:

-Oznaką „Zasłużony dla kultury polskiej” *za aktywną działalność społeczną i upowszechnianie kultury i tradycji regionalnej.* Zaszczytny tytuł w imieniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego wręczył

Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Zdrojkowski, podczas VII Sejmiku Towarzystw Regionalnych Lubelszczyzny we wrześniu 2006 r. w Gościeradowie.

-Dyplomem Wojewody Lubelskiego – Wojciecha Żukowskiego, za *popularyzowanie idei „Małej ojczyzny”, pielęgnowanie tradycji i historii ziemi garbowskiej oraz wspieranie jej uczestnictwa w życiu społeczno-kulturowym województwa lubelskiego*, wręczył Marszałek Województwa Lubelskiego Krzysztof Grabczuk, podczas VIII Sejmiku TRL we wrześniu 2007r. we Włodawie-Okunince.

-Odznaką honorową Zasłużony dla Województwa Lubelskiego, wręczył Marszałek Województwa Lubelskiego Krzysztof Grabczuk, podczas IX Sejmiku TRL we wrześniu 2008 r. w Dęblinie.

-Nagrodą Kulturalną Województwa Lubelskiego za osiągnięcia w upowszechnianiu kultury, którą wręczył Marszałek Województwa Lubelskiego Krzysztof Grabczuk, podczas Sejmiku TRL we wrześniu 2009 r. w Puławach.

LUZDZIE W TOWARZYSTWIE

Kolejni prezesi:

Ryszard Kopyciński

w latach 29.11.1990 – 07.03.1991

Wiesław Ostapiński

w latach 07.03.1991 – 28.03.1992

Ewa Korulczyk

w latach 28.03.1992 – 28.05.994

Tomasz Lalak

w latach 28.05.1994 – 24.10.1999

Halina StępniaK

od 24.10.1999 – do chwili obecnej

Obecne władze TPZG

Towarzystwo liczy 52 członków zwyczajnych i 2 członków honorowych. Zdecydowaną większość stanowią nauczyciele, pracownicy urzędów i różnych zakładów pracy, rolnicy, emeryci. Ich zainteresowania są różnorodne, pasjonują się historią, tradycją, kulturą, ochroną środowiska, fotografią, malarstwem, poezją, folklorem, podróżami po Polsce. Członkowie TPZG spotykają się co trzy lata na Walnym Zjeździe, dwa razy w roku na zebraniach sprawozdawczych i integracyjnych, oprócz tego uczestniczą w imprezach środowiskowych i świętach patriotyczno-religijnych.

Zarząd

1. Halina StępniaK - prezes
2. Wiesław Ostapiński - wiceprezes
3. Elżbieta Chyż - skarbnik
4. Bożena Majewska - sekretarz
5. Zofia Abramek - członek
6. Edyta Kożuszek - członek
7. Stanisław M. StępniaK - członek

Komisja Rewizyjna

1. Zdzisława Sempka - przewodnicząca
2. Sylwester A. Muszyński - członek
3. Nina Bartoszcze-Wylaż - członek

Aktualna lista członków TPZG

1. Abramek Zofia
2. Adamczyk Agnieszka
3. Beda Beata
4. Bartoszcze-Wylaż Nina
5. Butryn Anna
6. Chabros Katarzyna
7. Chyż Elżbieta
8. Chojnacka Mirosława
9. Drozd Krystyna
10. Filipiak Ewa
11. Filipiak Leszek
12. Firlej Bożena
13. Firlej Kazimierz
14. Flisiak Jadwiga
15. Gmur Grzegorz
16. Grabarz-Sochal Joanna
17. Jedut Marta
18. Jedut Zbigniew
19. Jędrejek Gustaw
20. Jędrejek Sabina
21. Kozuszek Edyta
22. Kula Wiesław
23. Kupisz Urszula
24. Kwiatek Mirosław
25. Łuczywek Leszek
26. Majewska Bożena
27. Matraszek Ewa
28. Matraszek Paweł
29. Mazur Agnieszka
30. Muszyński Sylwester A.
31. Miszczuk Katarzyna
32. Niedbała Zdzisław
33. Ostapiński Wiesław
34. Puchała Alina
35. Pacek Adam
36. Pacek Joanna
37. Pietrak Katarzyna
38. Prażmo Elżbieta
39. Sanaluta Małgorzata
40. Sempka Zdzisława
41. Stępiak Stanisław M.
42. Stępiak Halina
43. Stępiak-Łuczywek Agnieszka
44. Stępiak-Sołyga Paulina
45. Sołyga Mirosław
46. Stachyra Elżbieta
47. Stańczak Jolanta
48. Stańczak Jarosław
49. Wartacz-Zadora Marzena
50. Wójcik Anna
51. Wójcik Jan
52. Wójcik Robert
53. Zwolak Wiesława

Członkowie honorowi:

54. s. Maria Sobiesiak
55. ks. kan. Stanisław Wąsik

Honorowi członkowie TPZG

W uznaniu zasług w popularyzowaniu tradycji i współczesności Garbowa godnością honorowych członków zostali uhonorowani w 1992r.:

- Aleksander Fijałkowski, malarz, rzeźbiarz z Przybysławic,
 - Bronisław Pietrak, artysta kowal, poeta, prozaik, wycinankarz z Gutanowa,
 - Maria Gordon-Smith, pisarka, córka ostatniego właściciela Cukrowni „Garbów”,
 - Franciszek Skoczylas, pracownik folwarczny w majątku Zygmunta Broniewskiego z Garbowa,
- W 2008r. ks. kan. Stanisław Wąsik – proboszcz parafii Garbów, duchowy opiekun regionalistów,
W 2009r. s. Maria Sobiesiak, salezjanka z Garbowa, współpracująca z red. „Głosu Garbowa”.

DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNA

Gminna Biblioteka Publiczna im. Bronisława Pietraka w Garbowie

Działalność kulturalna w gminie skupia się (z braku domu kultury) wokół Gminnej Biblioteki Publicznej w Garbowie, która działa na tym terenie od ponad 60 lat. Obowiązki dyrektora GBP od 2006r. pełni Ewa Szczuka. W filiach pracują: w Bogucinie - Jadwiga Flisiak, w Piotrowicach Wielkich - Elżbieta Stodulska, w Przybysławicach - Joanna Ostapińska.

Oprócz wypożyczania książek organizowane są wystawy, spotkania autorskie, konkurs recytatorski „*Ścieżkami Jana Pawła II*”. Biblioteka od lat jest organizatorem święta „*Dzień Kobiet na Ludowo*”, w którym uczestniczą członkinie KGW z terenu gminy. Panie spotykają się wtedy z władzami gminnymi i mają możliwość zaprezentowania swoich umiejętności, biorą też udział w różnych konkursach, za co otrzymują nagrody.

Pod patronatem biblioteki od piętnastu lat działa **Zespół Tańca Nowoczesnego VOLUMEN** (pięć grup wiekowych), od 12 lat prowadzony przez Katarzynę Mazurek. Zespół bierze udział w przeglądach tanecznych i pokazach na terenie gminy, regionu i kraju.

W bibliotece **ma swoją siedzibę Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Garbowskiej**, które zgromadziło dział książek i czasopism o tematyce regionalnej. Biblioteka wraz z Towarzystwem organizuje kiermasze wielkanocne i bożonarodzeniowe, na których twórcy rękodzieła artystycznego prezentują i sprzedają swoje wyroby.

KALENDARZ IMPREZ KULTURALNYCH GARBÓW 2011

Członkowie Towarzystwa są organizatorami bądź współorganizatorami uroczystości gminnych, adresowanych zarówno do mieszkańców, jak i przyjezdnych gości. Do najważniejszych cieszących się dużym powodzeniem, należą:

Miesiąc	Impreza	Odpowiedzialny
STYCZEŃ	07.01. Koncert Tele Show – występ czterech grup wiekowych „Volumenu”. 08.01. Spotkanie opłatkowe dla osób starszych i samotnych w Garbowie. 17-30.01. Ferie zimowe w szkołach. 23-30.01. IV Gminno-Parafialny Przegląd Jasełek i Pastoralek .	Zespół Tańca Nowoczesnego Volumen Alina Puchała i pracownicy GOPS Parafia Garbów-Cukrownia
LUTY	13.02. Zabawa karnawałowa dla dzieci w parafii Garbów-Cukrownia. 26.02. Turniej Piłki Siatkowej w Garbowie. 27.02. Złote Gody .	Akcja Katolicka i Rada Parafialna Uczniowski Klub Sportowy „Junior” Urząd Stanu Cywilnego w Garbowie
MARZEC	12.03. „Dzień Kobiet na Ludowo” . 19.02. Garbowski Spotkania Taneczne w Przybysławicach. 20.03. Jubileusz 20-lecie „Głosu Garbowa” - spotkanie redakcji z osobami współpracującymi z gazetą. 29.03. XVI Gminny Przegląd Teatrów Szkolnych w SP w Bogucinie.	GBP Zespół Volumen Katarzyna Mazurek red. „Głosu Garbowa” Anna Wójcik, Halina Zwierzchowska
KWIECIEŃ	07.04. Uroczystość posadzenia Dębu Pamięci aspiranta Czesława Jędrejka, zamordowanego przez NKWD w Twerze w 1940r. 10.04. III Kiermasz Wielkanocny . 8.05. XVIII Konkurs Recytatorski „Kolorowy Balonik” w SP w Leścach.	Wspólnota Garbowska TPZG i GBP Urszula Kupisz
MAJ	03.05. Święto Narodowe - rocznica Konstytucji 3 Maja . Zawody sportowo-pożarnicze na boisku w Bogucinie. 08.05. 20-lecie Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Garbowskiej Promocja książki H. Stępnia „Nasza mała Ojczyzna - Garbowski” . Festiwal Pieśni Maryjnej <i>AVE MARIA</i> . 28.05. IV Mistrzostwa Gminy Garbów w Marszach na Orientację „MIG 2011” .	Kazimierz Firlej OSP Garbów Prezes Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Garbowskiej Parafia Garbów-Cukrownia Tomasz Żaba
CZERWIEC	Plener malarski „Garbów malowany” „Zabytki ziemi garbowskiej”. 03.06. Nadanie im. Bolesława Prusa Publicznemu Gimnazjum w Przybysławicach. 04.05. Święto Patrona Szkoły. Zjazd absolwentów . 05.06. IV Konkurs recytatorski „Ścieżkami Jana Pawła II”. 12.06. Festyn „Bo wszystkie dzieci nasze są” . 19.06. Rajd rowerowy „Śladami Bolesława Prusa”. Nasi prymusi, spotkanie władz gminy z laureatami konkursów.	Prezes TPZG i Sylwester A. Muszyński Zespół Szkół w Przybysławicach GBP i szkolna w Garbowie Małgorzata Sanaluta ZS w Przybysławicach Wójt Gminy
LIPIEC	Rajd rowerowy „ <i>Szlakiem Bronisława Pietraka, artysty kowala i poety</i> ”. Festyn w Gutanowie – otwarcie placu zabaw .	TPZG i GCI KGW i OSP w Gutanowie
SIERPIEŃ	21.08. Gminne Święto Plonów. 28.08. Dożynki Powiatowe.	Kazimierz Firlej, Małgorzata Sanaluta, Barbara Boguta, Halina Stępnia, Edyta Kozuszek, Bożena Majewska
WRZESIEŃ	Rocznica wybuchu II wojny światowej. 17-18.09. XIX Europejskie Dni Dziedzictwa: „Kamienie milowe” HISTORIA, KULTURA, NAUKA . Biegi Przelajowe.	KG ZK RPiBWP szkoły TPZG Uczniowski Klub Sportowy „Junior”
PAŹDZIERNIK	30.10. Sprzątanie grobów na starym cmentarzu.	Bożena Firlej, Nina Bartoszcze-Wyłaż, Lucyna Żak, Katarzyna Chabros, ks. Zbigniew Szabała
LISTOPAD	01.-02.11. Dzień Zaduszny. Wszystkich Świętych. Kwsta na odnowę zabytkowych nagrobków . 11 Listopada - Narodowe Święto Niepodległości . 26.11. Andrzejkki .	Bożena Firlej, Nina Bartoszcze-Wyłaż, Katarzyna Chabros, ks. Zbigniew Szabała Wójt Gminy Zespół Volumen
GRUDZIEŃ	18.12. Kiermasz bożonarodzeniowy . Turniej Tenisa Stołowego w Przybysławicach. Spotkanie opłatkowe regionalistów.	GBP i TPZG Uczniowski Klub Sportowy „Junior” Prezes TPZG

Twórcy kultury ziemi garbowskiej

Każdy naród żyje dziełami swojej kultury wpisując w życie człowieka elementy piękna i sztuki, a człowiek żyje prawdziwie ludzkim życiem dzięki kulturze.

Jan Paweł II „Pamięć i tożsamość”

Z ziemi garbowskiej pochodzą twórcy, którzy wnieśli duży wkład do kultury lokalnej, regionalnej i narodowej.

Zofia Trzcińska-Kamińska (1890-1977) wybitna artystka malarka, rzeźbiarka, wywodząca się ze środowiska ziemiańskiego w Leścach. Żona Zygmunta Kamińskiego, znanego malarza, architekta i autora książki „*Dzieje życia w pogoni za sztuką*”. Tworzyła w drewnie, kamieniu, marmurze. Wykonywała rzeźby portretowe osób żyjących współcześnie, wizerunki postaci historycznych, płaskorzeźby, medale, posągi i pomniki (często we współpracy z mężem). Jej dzieła sakralne odnajdziemy w ponad 50 kościołach i kaplicach klasztornych, zaś prace medalierskie posiadają niemal wszystkie muzea Europy.

Dla garbowskiej świątyni wykonała: Figurę Chrystusa – *Serce Pana Jezusa* we frontonie garbowskiego kościoła, Stacje Drogi Krzyżowej, rzeźby: *Matka Boża Królowa Korony Polskiej*, *Niepokalane Serce Maryi*, *św. Jadwiga*.

Ignacy Dobrzyński (1882-1960) wycinankarz z Miesiąców (część Garbowa), który do historii przeszedł jako twórca stylu wycinanki lubelskiej. Członek Klubu Twórców Ludowych w Puławach i Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Twórców Ludowych. Dzięki publikacjom w prasie młodopolskiej jego pracami zachwycił się cały kraj. Swoje misterne koronkowe „wystryganki” wykonywał nożycami do strzyżenia owiec. Największy ich zbiór znajduje się na stałej wystawie w Muzeum na Zamku w Lublinie.

Aleksander Fijałkowski (1908-2000) malarz, rzeźbiarz z Przybysławic. Tworzył rzeźby w drewnie o tematyce świeckiej, sakralnej i satyrycznej. Najczęściej były to postacie ludzkie, twarze Chrystusa, świętki, portrety twórców ludowych. Jego prace możemy oglądać w Muzeum Lubelskim i w prywatnych zbiorach. Dla kościoła pw. Przemienienia Pańskiego w Garbowie wykonał *figurkę Chrystusa* (umieszczona na krzyżu przy ołtarzu posoborowym), *rzeźbę św. Maksymiliana Kolbe*, namalował obraz *Matki Boskiej Częstochowskiej*, który ozdobił stylowymi ramami. Dla nowej świątyni w parafii Garbów-Cukrownia wykonał obraz *Czarnej Madonny*. A. Fijałkowski jest też twórcą ruchomej szopki w garbowskim kościele, wykonanej w 1962r. Stroje figurkom szyła żona – Stanisława Fijałkowska. W 2009r. ks. proboszcz zmienił szaty figurek, nowe uszyły zakonnice z Częstochowy.

Bronisław Pietrak (1914-1997) artysta kowal, wycinankarz, literat, świetny gawędziarz, a także znakomity organizator działań kulturalnych w swoim środowisku. Współzałożyciel Klubu Twórców Ludowych w Puławach, następnie Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Twórców Ludowych, w którym pełnił funkcję prezesa Zarządu Głównego przez 20 lat. Chcąc spopularyzować kowalstwo zorganizował w swojej kuźni, w Gutanowie pierwszy zjazd kowali oraz konkurs kucia artystycznego (w 1970r.). Na jego dorobek twórczy składają się: cztery tomiki poezji: „*Kąkole*”, „*Chryzantemy*”, „*Wiersze z łą i humorem*”, „*Wierchowe nutki i widziane zezem*”, wybór gawęd „*Bełżycko fujara*”, humoreski „*Z czego w Polsce się śmiejemy*”, opowieści: „*Lodzia*” i „*Miłość do ziemi*”, powieść „*Pamiętniki konia*” oraz rodzaj pamiętnika, czy też stylizowanej autobiografii – „*Na przelaj przez życie*”. Jego wytwory z metalu, rogu, drewna, wycinanki, tomiki poezji i książki znajdują się w Muzeum na Zamku w Lublinie i w prywatnych zbiorach.

Wymienieni tu twórcy ludowi wnieśli duży wkład w kulturę lokalną i narodową. Dzięki takim ludziom bliższa nam jest historia i tradycja naszej małej ojczyzny.

Koła Gospodyń Wiejskich

„Umiłowanie tradycji ludowych jest potrzebą naszego serca. Pielęgnowanie ich jest prawdziwym postannictwem”.

Na terenie gminy działa 10 Kół Gospodyń Wiejskich, skupiających około 100 kobiet, które uważają, że warto działać wspólnie na rzecz swojego środowiska.

Kobiety zrzeszone w KGW kultywują dawne tradycje, są kreatywne i przedsiębiorcze. Dzięki nim podnosi się poziom życia na wsi. Szkołą się na kursach, działają we władzach samorządowych, prowadzą małą gastronomię, sprzedają wyroby rękodzieła ludowego. Swoją aktywnością wzbogacają lokalną kulturę. Do najstarszych kół w gminie Garbów należą:

KGW w Garbowie, założone w **1935r.** powstało z inicjatywy kobiet i Jana Sobiesiaka, działacza społecznego. Pierwszą przewodniczącą była Zuzanna Wójcik. Członkinie znane są w swoim środowisku z tego, że są mistrzyniami w wykonywaniu wieńców tradycyjnych, palm wielkanocnych, kwiatów z bibuły. Ostatnio panie słyną jako „Garbowskie kwiaciarki”.

Obecnie zespół liczy 18 członkiń, od 2005 r. przewodniczącą koła jest Danuta Kulik. W roku 2010 KGW obchodziło jubileusz 75-lecia działalności.

KGW w Woli Przybysławskiej powstało w **1935r.** z inicjatywy kobiet. Pierwszą przewodniczącą była Józefa Sobiesiak. Członkinie wykonują palmy, wieńce dożynkowe, współpracują z OSP w swoim środowisku. Do Koła należy 12 członkiń, od 1990r. przewodniczącą jest **Grażyna Adamczyk**. W roku 2010 KGW obchodziło jubileusz 75-lecia działalności.

KGW w Gutanowie powstało w **1945r.** z inicjatywy kobiet i Bronisława Pietraka, kowala, poety ludowego. Pierwszą przewodniczącą została Cecylia Rzeźnik, która pełniła tę funkcję przez okres ponad 15 lat. Panie aktywnie działają w *Kabarecie „Sami Swoi - nie ma Mocnych”*, który uświetnia gminne uroczystości, robią też wieńce dożynkowe, pająki ze słomek. Do Koła należy 11 kobiet, od 2008 r. przewodniczącą jest **Jadwiga Kotulska**.

KGW w Piotrowicach Wielkich powstało w **1956r.** z inicjatywy nauczycielki Krystyny Śliwy. Przez okres 30 lat przewodniczącą była Krystyna Mańkowska. Zespół śpiewaczy, ma w swoim repertuarze pieśni ludowe i okolicznościowe, panie wykonują też wieńce dożynkowe, palmy wielkanocne. Do Koła należy 10 kobiet. Od roku 2002 przewodniczącą jest **Stanisława Grażyna Skalecka**.

KGW w Bogucinie powstało w **1962r.** z inicjatywy kobiet i nauczycielki Wandy Mohaupt. Członkinie są mistrzyniami w wykonaniu oryginalnych, współczesnych wieńców dożynkowych, palm wielkanocnych. Od lat przyozdabiają choinki w garbowskiej świątyni. Do Koła należy 16 kobiet. Od 2005r. funkcję przewodniczącej pełniła Jadwiga Flisak, od 2010 – **Krystyna Smolak**.

KGW w Borkowie powstało w **1969r.** z inicjatywy Józefy Stasiak. Pierwszą przewodniczącą była Zofia Józwiak. W 1997r. w Konkursie Zespołów Obrzędowych Lubelszczyzny za widowisko „Swaty”, członkinie zdobyły I miejsce, a w IX Wojewódzkim Przeglądzie Twórczości Artystycznej Wsi – IV miejsce i zostały uhonorowane odznaką Zasłużony Działacz Kultury. Do Koła należy 6 kobiet, od 1969r. przewodniczącą jest **Krystyna Łaszcz**.

KGW w Janowie powstało w **1969r.** z inicjatywy kobiet. Pierwszą przewodniczącą była Genowefa Bednarczyk. Członkinie wykonują wieńce dożynkowe, palmy. Do Koła należy 5 kobiet, od 1983r. przewodniczącą jest **Elżbieta Bednarczyk**.

KGW w Karolinie powstało w **1961r.** z inicjatywy kobiet i członków Kółka Rolniczego. Od 1963 Kołem kierowały nauczycielki Alfreda Fatyga, następnie Cecylia Szymanek. Panie wykonują wieńce dożynkowe, palmy. Do Koła należy 7 osób, od 1998r. przewodniczącą jest **Janina Wiejak**.

KGW w Leścach powstało w **1962r.** z inicjatywy kobiet. Pierwszą przewodniczącą była Bogumiła Kamińska. Panie wykonują wieńce, palmy, kwiaty z bibuły. Do Koła należy 14 kobiet, od 2008 r. funkcję przewodniczącej pełni **Bożena Grabarz**.

KGW z Przybysławic założone w **2000r.** z inicjatywy **Ewy Zając**, która pełni funkcję przewodniczącej. Do koła należą 4 kobiety. Członkinie wykonują wieńce dożynkowe, układają wiersze na różne uroczystości.

Aktywność Kół Gospodyń Wiejskich dodaje naszym wioskom blasku i autentycznych wartości. Gospodynie dbają o swoje, często wielopokoleniowe rodziny, zachowują od zapomnienia zwyczaje i obyczaje przekazywane z pokolenia na pokolenie. Uświetniają swoją obecnością święta narodowe i kościelne. W czasie uroczystości ubierają się w stroje ludowe, najczęściej lubelskie i stylizowane garbowskie, które podkreślają odrębność i tradycję ich regionu. Miło jest wtedy na nie popatrzeć.

Śpiewają, wykonują wieńce, palmy, stroiki świąteczne, ozdoby choinkowe, kwiaty z bibuły, haftują, szydełkują, malują pisanki, włączają się w przygotowanie imprez środowiskowych, propagują przysmaki kuchni lokalnej, to wszystko zachwyca tych, którzy zetknęli się z naszą garbowską kulturą ludową.

Dzięki naszym paniom bogate tradycje ziemi garbowskiej nie zostaną zapomniane, a o swoich korzeniach będą pamiętały przyszłe pokolenia.

TURYSTYKA

Walory krajobrazowo-przyrodnicze

Na terenie gminy Garbów są znakomite warunki do uprawiania turystyki pieszej i rowerowej. Pokonywanie „garbów”, czyli wzniesień, lessowych wąwozów, dróg polnych, lasów z przyległymi łąkami mogą przysporzyć turystyce wielu wrażeń i przeżyć.

Atrakcyjność turystyczna naszej gminy wiąże się z kilkoma atutami. Są nimi malownicze tereny, stawy rybne, ciekawe zabytki rozproszone po całym terenie, duża ilość punktów gastronomicznych z wiejską kuchnią, a także bliskości Lublina, Puław i Kozłówki. Można tu odpocząć od wielkomiejskiego zgiełku w ciszy i spokoju obcując z naturą.

Dwa oznakowane szlaki rowerowe, połączone z tymi, które wiodą do sąsiednich gmin: Nałęczowa, Mrkuszcza i Jastkowa, sprawiają, że coraz więcej turystów poszukujących aktywnych form spędzania wolnego czasu odwiedza nasze strony. Amatorów rowerowych wędrowek można spotkać tu od wczesnej wiosny do późnej jesieni.

Zainteresowanie turystyką w naszym regionie spowodowało nawiązanie współpracy ze Sławomirem Juraszewskim z Lublina, który wytyczył i oznakował dwie trasy rowerowe po gminie Garbów.

W kolejnych latach organizatorami rajdów rowerowych byli:

„*Szlakiem dworów Garbowa i okolic*”, Sylwester Muszyński (2007);

„*Południowa pętla po Gminie Garbów*”- szlak zielony (2007) i „*Północna pętla po Gminie Garbów*”- szlak czarny (2008), Paweł Matraszek i Sławomir Juraszewski;

„*Krajiną poetów Jana Pocka i Bronisława Pietraka*”, zorganizowano wspólnie ze Sławomirem Łowczakiem (2010).

Trasy rowerowe

„Południowa pętla po gminie Garbów” szlak rowerowy – zielony

Szlak o długości ok. 19 km biegnie przez miejscowości: Garbów, Bogucin, Ługów, Gutanów, Góry (Markuszowskie) Kolonia i kończy się w Garbowie. We wsi Gutanów łączy się ze szlakiem niebieskim łącznikowym prowadzącym do Nałęczowa. Żeby pokazać więcej walorów krajobrazowych i zabytkowych najbliższych okolic wkraczamy też na teren gmin Jastków i Markuszów.

Szlak ma swój początek przed Urzędem Gminy w Garbowie skąd widać ruiny dawnego kościoła z poł. XVII wieku tzw. „Kościelisko”. Po wschodniej stronie wzgórza znajduje się lessowy wąwóz, którym możemy dojść do drogi prowadzącej do Ożarowa.

Ruszamy na szlak. Jedziemy w kierunku garbowskiego **kościółka** parafialnego pw. Przemienienia Pańskiego. Za świątynią skręcamy w kierunku cmentarza i malowniczo położonej miejscowości **Bogucin**. Docieramy do **Ługowa**, gdzie w zabytkowym parku ze starodrzewem znajduje się **dworek modrzewiowy z XIX wieku**, wybudowany przez Józefa Izzyckiego, herbu Bończa.

Drogą asfaltową, potem utwardzoną i lessowym wąwozem dojeżdżamy **do Gutanowa**. Po lewej stronie na wzgórzu widnieje dworek z początku XX w., wzniesiony przez hr. Tomasza Grabowskiego. Dalej drogą utwardzoną kierujemy się do wsi.

W centrum miejscowości znajduje się budynek dawnej szkoły, dziś siedziba KGW i Koła Emerytów i Rencistów, po przeciwnej stronie drogi stoi figura słupowa z posągami św. Anny z XVIII w. W tym miejscu droga łączy się z tzw. szlakiem „łącznikowym” – niebieskim, prowadzącym do Nałęczowa. Trasa liczy ok. 8 km, jest oznakowana i biegnie przez miejscowości: Czesławice, Strzelce do centrum uzdrowiska.

Z Gutanowa wracamy na szlak zielony. Drogą asfaltową kierujemy się w kierunku Gór (Markuszowskich) Koloni. Ze wzgórza widać wieś Przybysławice położoną nad stawem „Przybysławskim”. Jedziemy drogą

utwardzoną, następnie groblą między stawami „Miesiące” i „Lipiński”, dojeżdżamy do drogi w pobliżu cmentarza z I wojny światowej.

Dalej udajemy się drogą asfaltową przez stary Garbów do głównej trasy nr 17. W parku na uwagę zasługuje pomnik-obelisk poświęcony pamięci mieszkańców, zamordowanych w latach 1939-45 oraz Kamień Kościuszki, wzniesiony w setną rocznicę śmierci Naczelnika. Rajd kończymy przy pałacu w Garbowie. Możemy tu odpocząć, zrobić zakupy w pobliskich sklepach, albo posilić się w restauracji „Złota Rybka”.

„Północna pętla po gminie Garbów” szlak rowerowy - czarny

Szlak o długości ok. 35 km i biegnie przez miejscowości: Garbów, Karolin, Leśce, Piotrowice Wielkie, Borków, Kruk, Meszno, Wołę Przybysławską, Przybysławice, Zagrody i kończy się w Garbowie.

W zdecydowanej większości są tu drogi o nawierzchni utwardzonej asfaltem lub betonem o niskim natężeniu ruchu samochodowego. Dojazd do szlaku można rozpocząć **w Garbowie przy Urzędzie Gminy**.

Wyruszamy w kierunku mostku na Kurówce następnie groblą, która dzieli stawy „Pod Pałacem” i „Irena”, dojeżdżamy do parku, gdzie znajduje się późnoklasycystyczny dwór (pałac) z II połowy XIX w., wybudowany przez hr. Jana Jezierskiego.

Przechodzimy (na światłach) szosę nr 17 Lublin-Warszawa i jedziemy drogą asfaltową obok sklepów, skręcamy w lewo ku gorzelni, potem w prawo na oznakowany szlak czarny w kierunku Borkowa. Za lipami skręcamy w prawo i dojeżdżamy do wsi **Karolin**. Mijamy szkołę – filię SP w Leścach i skręcamy w drogę prowadzącą **do Lesiec**. Po lewej stronie widzimy park i dwór kryty gontem, wybudowany ok. 1855 r. przez Dionizego Trzcńskiego. Stąd pochodzi słynna rzeźbiarka Zofia Trzcńska-Kamińska. Obecnie własność prywatna, pięknie odrestaurowana. Właściciele są zakochani w historii dworku i zafascynowani historią ziemiaństwa na Lubelszczyźnie i w Polsce.

Za parkiem droga wiedzie przez wieś. Mijamy wzorowo prowadzone gospodarstwa, sklep i nową szkołę podstawową im. Zofii Trzcńskiej-Kamińskiej. Dalej – szlakiem łącznikowym (prowadzącym do gminy Jastków), dojeżdżamy do **Piotrowic Wielkich**, skręcamy w lewo przy kapliczce typu domkowego.

Po prawej stronie drogi jest staw i figura słupowa – kapliczka z rzeźbą Maryi z dziećmi, po lewej – zespół dworsko-parkowy z końca XIX w. Dwór wybudował Ludwik B. Kopeć. W parku rośnie wiele starych drzew i znajduje się okazała aleja grabowa.

Szlak czarny wiedzie dalej pośród pól, drogą asfaltową w kierunku **Borkowa**. Jedziemy przez wieś, mijamy kapliczkę typu domkowego, Dom Strażaka, kaplicę i dojeżdżamy do **wsi Janów**. Na skrzyżowaniu dróg stoi kapliczka typu domkowego, przy której odprawiane są nabożeństwa majowe. Skręcamy w prawo przed nami droga wśród pól i lasów. Rosną tu sosny, świerki, leszczyny, graby, dęby, buki i brzozy. Na początku lata można zbierać jagody i poziomki, a jesienią grzyby (borowiki, podgrzybki, zajączki, kurki i kanie).

W głębi lasu widoczne są zabudowania wioski **Kruk**, położonej w gminie Kamionka. Zatrzymujemy się przy pomniku – **obelisku**, który upamiętnia miejsce egzekucji dziewięciu mieszkańców tej wioski. W dniu 4 czerwca 1943r. żandarmi niemieccy wyciągnęli z domów i rozstrzelali mężczyzn powyżej 15 roku życia, a wioskę spalili. Był to odwet za pomoc udzielaną partyzantom przez mieszkańców. Obok rosną wiekowe dęby. Zbiorowa mogiła pomordowanych znajduje się na cmentarzu w pobliskim Staroście.

Dalej drogami leśnymi i polnymi dojeżdżamy do wsi **Meszno**, położonej w gminie Garbów. Następnie kierujemy się do **Woli Przybysławskiej**.

Wieś została założona na gruntach wsi królewskiej Przybysławice w XVI wieku. Składa się z kilku części, zwanych dzielnicami: m.in. Marianka, Rafa, Kępa, Granica, Stara Wieś, Stegny, Zakopaniny, Orlicz. Na tych terenach uprawia się truskawki, tytoń, kozłek lekarski, zboża, ziemniaki, buraki. Duży obszar zajmują łąki, są też sady oraz jeziora na Orliczu – „Rejowiec”, „Mały Ług” i „Duży Ług”. Po wyjeździe z lasu jedziemy w kierunku szkoły podstawowej, mijamy kaplicę.

Dalej drogą asfaltową i utwardzoną dojeżdżamy do **Przybysławic**. Skręcamy w kierunku Zespołu Szkół w Przybysławicach. Po przeciwnej stronie drogi nr 17 widać budynki Cukrowni „Garbów”. Obok szkoły, za parkanem widać klasycystyczny pałacyk – willę, kiedyś była to siedziba dyrektorów cukrowni, obecnie własność prywatna.

Z Zagród drogami utwardzonymi dojeżdżamy do drogi Borków-Garbów. Mijamy osiedle domków jednorodzinnych i kończymy rajd w pobliskim parku.

Na turystów, którzy zdecydują się odwiedzić te strony, czeka bardzo dobrze rozwinięta baza gastronomiczna i noclegowa: restauracje, karczmy, bary i zajazdy serwujące specjały kuchni lokalnej i regionalnej.

Z Garbowa niedaleko też do uzdrowiska Nałęczów i do innych atrakcyjnych turystycznie miejscowości, m.in. do Wojciechowa, słynnego z kowalstwa artystycznego, Wąwolnicy z Sanktuarium Matki Boskiej Kębelskiej, urokliwych Puław, Muzeum Zamoyskich w Kozłowie czy historycznego Lublina.

ZABYTKI ARCHITEKTURY

*Cudze chwalicie, swego nie znacie,
sami nie wiecie co posiadacie.*

Stanisław Jachowicz

Dwory i pałace

Okoliczne dwory i wille w stylu dworowym stanowią o wyjątkowej atrakcyjności krajobrazu tych okolic. Do naszych czasów zachowało się pięć rezydencji ziemiańskich. Zespoły dworskie znajdujące się na terenie Garbowszczyzny, od końca XIX do początku XX wieku, były własnością wielu znakomitych rodów m.in.: Czartoryskich, Jezierskich, Broniewskich, Grabowskich, Trzecińskich, Studzińskich i Kopciów.

Wszystkie dwory są bezcennymi elementami miejscowego krajobrazu, przetrwały stulecia i dziś świadczą o tożsamości kulturowej naszego terenu. Do najpiękniejszych zabytków należą.

Zespół pałacowo-parkowy w Garbowie z XIX w.

Dwór, nazywany pałacem, wybudował w 1853r. hr. Jan Nepomucen Jezierski herbu Nowina, wg projektu warszawskiego arch. Józefa Dietrycha.

Pałac późnoklasycystyczny jest obiektem o wieloczęłkowej bryle, na planie zbliżonym do litery „H”. Korpus jest parterowy z dwoma piętrowymi skrzydłami bocznymi. Elewacja została wzbogacona o jońskie kolumny i pilastry. Wejście główne zdobi wysunięty czterokolumnowy portyk, zwieńczony trójkątnym szczytem. Dwór otoczony jest starodrzewem z rzadkimi okazami drzew, niektóre liczą ponad 100 lat. Spośród nich warto wymienić choćby sosnę wejmutkę, klon jesionolistny, gledicję, wiąz szypułkowy, kasztanowiec biały oraz jesion wyniosły, który figuruje w rejestrze pomników przyrody województwa lubelskiego. Park sąsiaduje z kompleksem stawów rybnych.

Od 1904 roku właścicielem majątku był Bohdan Emil Broniewski, inżynier, przemysłowiec, ówczesny dyr. Cukrowni „Lublin”, który wybudował tu cegielnię, gorzelnię, rektyfikację spirytusu. Ostatnim właścicielem majątku byli Stefania i Zygmunt Broniewscy.

Po wojnie w pałacu mieścił się posterunek policji, ośrodek zdrowia, później apteka, biblioteka, przedszkole i lokale mieszkaniowe. Obecnie funkcjonuje tu Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, stacja Pogotowia Ratunkowego, apteka i przedszkole.

W roku 2007 przeprowadzono remont budynku z funduszy UE i gminnych.

Od północnej strony dworu znajdują się wmurowane dwie tablice z herbami Sieniawskich, na pamiątkę po dawnych właścicielach majątku, kiedy to w XVIII wieku Garbów wraz z folwarkami należał do książąt Czartoryskich.

W najbliższych latach w lewym skrzydle na piętrze ma powstać Multimedialna Izba Tradycji.

Zespół dworsko-parkowy w Przybysławicach z początku XX w.

Pierwotnie był tu dwór parterowy murowany, który wybudował po 1904 r. Bohdan Emil Broniewski, herbu Tarnawa. Później była to siedziba syna Mieczysława i jego rodziny, po ich wyjeździe do Warszawy, dwór służył jako letnia rezydencja. W latach 50. XX wieku budynek został przebudowany, dostawiono piętro i przeznaczono na internat dla gimnazjum i liceum, potem na siedzibę Domu Dziecka w Przybysławicach.

Do dzisiaj istnieje park, który ma charakter osiowy, z centralną aleją i gazonem. W części północnej i południowej zachowało się murowane ogrodzenie wraz z bramą wjazdową, połączone z murem okalającym cukrownię.

Ostatnimi właścicielami majątku byli Zofia i Mieczysław Broniewscy.

Zespół ogrodowo-willowy w Zagrodach

Do kompleksu rezydencjonalnego należała również willa z ogrodem w Zagrodach. Willa w formie klasycystycznego pałacyku wzniesiona została przez B. Broniewskiego, wg. projektu warszawskiego architekta Tadeusza Zielińskiego. Otoczona ogrodem i parkiem.

Po wojnie mieszkali tu kolejni dyrektorzy cukrowni i pracownicy zakładu, a na parterze mieściło się przedszkole. Obecnie własność prywatna, odnowiona, ogrodzona wysokim murem.

Zespół dworsko-parkowy w Leścach z XIX w.

Dwór wybudował około 1855r. Dionizy Trzcński, herbu Rawicz. Typowy polski dworek, kryty gontem składał się z parterowego korpusu środkowego z dwoma bocznymi, piętrowymi skrzydłami, tworząc formę zbliżoną do litery „H”. Północne skrzydło, w którym znajdowała się kuchnia, zostało rozebrane po wojnie. Ostatnimi właścicielami majątku byli Janina z d. Trzcńska i Bolesław Studziński.

Po wojnie mieściła się tu szkoła. Po wybudowaniu nowego budynku (w 2000r.), gmina dwór sprzedała. Obecni właściciele ratowali zabytek przed dalszą dewastacją i przywrócili mu pierwotny wygląd. W kwietniu 2008r., w IX edycji Wojewódzkiego Konkursu o „Laur Konserwatorski”, zdobyli nagrodę konserwatora zabytków w Lublinie zaś Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego przyznało im srebrną odznakę „Za opiekę nad zabytkami”.

Zespół dworsko-parkowy w Piotrowicach Wielkich z XIX w.

Dwór murowany **wzniesiony** był **po 1899 r. przez Ludwika Budziszława Kopcia**. Bryła budynku nawiązuje do schematów późnoklasycystycznych, jednak już o nowej aranżacji. Oś środkowa parterowego korpusu zaakcentowana została piętrowym ryzalitem, poprzedzonym filarowym portykiem oraz bocznymi piętrowymi skrzydłami. Drogi dojazdowe wysadzone były szpalerami lipowymi i grabowymi. Majątek przetrwał do 1945r. w rękach – Wojciecha i Teresy (dzieci Ludwika Kopcia).

Po wojnie majątek upaństwowiono, w dworze mieściła się mleczarnia, biblioteka i szkoła. Następnie budynek w całości przeznaczono na szkołę, a boczne skrzydła na mieszkania dla nauczycieli. Obecnie mieści się tam filia Gminnej Biblioteki Publicznej i trzyklasowa filia Szkoły Podstawowej w Bogucinie. Z zabudowań folwarcznych zachowała się do naszych czasów jedynie obora i spichlerz (który został przeniesiony do skansenu – Muzeum Wsi Lubelskiej).

Dworek - willa w Gutanowie z pocz. XX w.

Dworek wybudował hr. Tomasz Grabowski herbu Topór. Ma on nietypową formę i sprawia wrażenie nieskończonego, będącego jakby dodatkiem do innego. Jego wygląd odbiega od tradycyjnych dworów i ma charakter willi o pewnych cechach architektury klasycystycznej. Willa wybudowana została obok lub w miejscu modrzewiowego dworu wzniesionego w końcu XVI lub XVII w., który spłonął lub uległ zniszczeniu w czasie I wojny światowej.

Całe założenie dworsko-folwarczne składało się z niewielkiego dziedzińca, sadu z sadzawką, podwórza z zabudową gospodarczą oraz gumna, czyli zespołu budynków gospodarczych, łączących się ze sobą i otoczonych wspólnym ogrodzeniem. Do naszych czasów zachował się jedynie spichlerz, który rozebrano w 2009r. Po wojnie w budynku mieściła się szkoła, obecnie opiekę na nim sprawuje OSP w Gutanowie.

Budynki w „stylu dworkowym”

„Dworek” w Bogucinie – wzniesiony około 1917r. przez Broniewskich, w charakterze architektury dworskiej na Lubelszczyźnie, nie ma jednak żadnego związku z dawną siedzibą ziemiańską. Jest to budynek dawnej wagi wozowej i punktu skupu buraków. Była tu stacja końcowa kolejki wąskotorowej, wiodącej z cukrowni do Bogucina (pozostał fragment rampy kolejowej). Budynek wpisany jest do rejestru zabytków. Obecnie restauracja, obok hotel „Dwór Lwowski”.

„Doktorówka” w Garbowie – przed wojną dom miejscowego doktora. Po wojnie przeznaczony dla lekarza, potem na mieszkania dla kilku rodzin.

Inne obiekty

Cukrownia „Garbów” – Spółka Akcyjna od założenia do końca II wojny światowej, w 1947r. przejęta przez skarb państwa. W 1996r. cukrownia została sprywatyzowana, nabyła ją wnuczka założyciela Maria Gordon-Smith z udziałowcami. Po dwóch latach zakład sprzedano angielskiemu koncernowi Tece&Lyle, następnie niemieckiej grupie Südzucker. Ostatni właściciele połączyli Cukrownię „Przeworsk”, „Garbów” i „Łubna” w jedną firmę – Cukier Małopolski S.A. z siedzibą w Kazimierzy Wielkiej. W 2003r. podjęto decyzję o zamknięciu cukrowni w Garbowie. 18 września 2006r. sprzedano nieruchomość po zakładzie firmie „Energoinwest” sp. z oo. z siedzibą w Warszawie.

Budynki osady przyzakładowej z pocz. XX w. Trzy kamienice dla pracowników Cukrowni „Garbów” w Zagrodach, biurowiec, stacja kolejki – powstawały wg projektu architektów warszawskich Teofila Wiśniowskiego i Tadeusza Zielińskiego.

Gorzelnia w Garbowie, budynek z początku XX w. Wyposażona w maszynę parową z 1905r. (obecnie ozdabia wejście do gorzelnii).

Spichlerz murowany w Garbowie z ok. 1850r., po wojnie młyn elektryczny, własność Przedsiębiorstwa Przemysłu Rolnego w Lublinie. Od 2009r. własność prywatna, starannie remontowana (boczną część parterową przeznaczono na sklep).

Młyn motorowy, obecnie elektryczny, z ok. 1900r., własność rodziny Stasiaków.

Wiatrak-holender, pozostałość murowanego wiatraka z początku XX wieku w Piotrowicach Wielkich – jeden z nielicznych na terenie woj. lubelskiego tego typu zabytek. Uszkodzony w 1915 i 1944r. Przed wojną własność rodziny żydowskiej, od 1949r. Kazimierza Kochonia. Właściciel urządził w jego wnętrzu muzeum młynarstwa, a w ogrodzie ustawił miniaturki różnych wiatraków.

Drewniany spichlerz z Piotrowic Wielkich z poł. XIX w. i **olejarnia z Bogucina** zostały przeniesione do Muzeum Wsi Lubelskiej.

Dom nowicjatu Zgromadzenia Córek Maryi Wspomożycielki Sióstr Salezjanek – okazały budynek, przy wjeździe do Garbowa (od strony Lublina). Budowę rozpoczęto w 1969r. na posesji ofiarowanej przez Jana i Katarzynę Sobiesiaków. Przez kolejne lata rozbudowywany w kształcie litery U. W 1989r. zamieszkały tu pierwsze aspirantki i postulanki.

Od 2000r. jest to dom nowicjatu. Kapłanem sióstr jest obecnie ks. dr Tadeusz Szaniawski.

Architektura sakralna

Ruiny barokowego kościoła pw. św. Wojciecha z XVII w.

Świątynia spłonęła podczas walk, jakie rozegrały się na tym terenie pod koniec lipca i na początku sierpnia 1915r., między wojskiem rosyjskim i armią austro-węgierską. Dziś to miejsce nazywane Kościeliskiem i wpisane jest w rejestrze zabytków, jako trwała ruina krajobrazowa.

W podziemiach spalonego kościoła zachowały się krypty, w których pochowani byli proboszczowie i rodzina hr. Jezierskich. Przez kolejne lata miejsce to zostało zdewastowane.

W 2010r. szczątki bp Wojakowskiego zostały przeniesione do kościoła parafialnego. Pamiątkową tablicę, w miejscu złożenia prochów, poświęcił 6 listopada 2010r. abp Józef Życiński, Metropolita Lubelski. Odnalezione szczątki innych osób złożono pod ołtarzem na cmentarzu parafialnym. Tablicę upamiętniającą to miejsce poświęcono w dniu 1 listopada 2010r.

Nieopodal ruin starego kościoła znajduje się ponad **600 letnia studnia**.

Kościół neogotycki pw. Przemienienia Pańskiego w Garbowie

Wybudowany wg projektu Józefa Piusa Dziekońskiego w latach 1908-1912.

We wnętrzu świątyni na uwagę zasługują stylowe ołtarze, ambona, konfesjonały i ławki. W ołtarzu głównym, wykonanym z czarnego dębu (fundacji Cukrowni „Garbów”), znajdują się obrazy kazimierskiego malarza Antoniego Michalaka, czołowego przedstawiciela „Bractwa św. Łukasza”, jeden przedstawia – „Męczeństwo św. Wojciecha” (1927r.), drugi odsłaniany w uroczystości odpustowe – „Przemienienie Pańskie”. W bocznym ołtarzu po prawej stronie widnieje obraz św. Leonarda, ozdobiony metalową sukienką.

Kościół zdobią Stacje Drogi Krzyżowej i rzeźby dłuta znanej artystki rzeźbiarki Zofii Trzcńskiej-Kamińskiej, a także prace twórcy ludowego Aleksandra Fijałkowskiego z Przybysławic oraz ruchoma szopka, która stanowi wielką atrakcję, szczególnie dla dzieci, w okresie Świąt Bożego Narodzenia.

Na uwagę zasługują organy wykonane w 1929 roku przez firmę Wacława Biernackiego z Warszawy. Są jednymi z najokazalszych na Lubelszczyźnie. Posiadają 36 głosów (w tym wiele rzadko spotykanych), 2300 piszczałek o długości od 15 cm do 6 m oraz 2800 mieszków. Po wojnie mistrzami gry na tych organach byli organiści: Konstanty Czuryškiewicz, Jan Krawczyński i obecny Wiesław Sołdaj.

Zabytkowe murowane ogrodzenie kościoła z pocz. XXw., z bramą trójprzęsłową, kapliczkami procesyjnymi (z figurami: św. Wojciecha, Jana Pawła II, św. Leonarda i kardynała Stefana Wyszyńskiego) oraz malowidłami na słupku przęsłowym w bramce wschodniej.

Przy kapliczce Jana Pawła II posadzono drzewko Papieskie – świerk istebniański, wyhodowany z nasion poświęconych przez Papieża Benedykta XVI w czasie jego pierwszej wizyty w Polsce. Drzewko i pamiątkową mosiężną tablicę przywiozły Nina Bartoszcze-Wyłaż i Halina Stępnik, uczestniczki Krajowej Konferencji „*Papieskie drzewa Jana Pawła II i Benedykta XVI w Polsce i na Ukrainie*”, która miała miejsce 10-11 kwietnia 2010r. w Fajslawicach i Zwierzyńcu. Kamień i pamiątkową tablicę poświęcił ks. Proboszcz 16 października tego samego roku.

Kościół pw. Macierzyństwa NMP w parafii Garbów-Cukrownia.

Przez dziewięć lat była tu kaplica, w 1993r., erygowano parafię pw. Macierzyństwa NMP. Świątynia została konsekrowana w 2008r.

Przy kościele zostało posadzone drzewko Papieskie – świerk istebniański przywieziony z konferencji w Fajslawicach.

Kolejne trzy drzewka Papieskie – sosny piłskie i taborskie zasadzono przy Zespole Szkół w Garbowie i Przybysławicach oraz obok budynku Urzędu Gminy.

Sadzenie drzew jest jedną z form upamiętnienia pontyfikatu polskiego Papieża. W 5. rocznicę Jego śmierci uczestnicy konferencji w Fajslawicach otrzymali około 100 sadzonek drzew i przekazali towarzystwom regionalnym i szkołom z Lubelszczyzny.

Wzgórze „ariańskie” na którym w VII-XII w. istniał gród obronny. Z czasem na tym miejscu założono stary cmentarz parafialny.

Nekropolie garbowskie

Gdy gaśnie pamięć ludzka, dalej mówią kamienie.

Stefan Kardynał Wyszyński

Cmentarze zajmują w życiu każdego człowieka szczególne miejsce. Odwiedzając je wskrzeszamy pamięć o naszych najbliższych, odkrywamy na nowo historię i ocalamy ją od zapomnienia. W pierwszych dniach listopada przyjeżdżają na garbowskie cmentarze potomkowie zmarłych, nawet z bardzo daleka, by uczcić ich pamięć, a często po to, aby odszukać groby swoich przodków. Dzieje się tak dlatego, gdyż coraz częściej ludzie chcą poznać swoje „korzenie”.

Stary cmentarz rzymskokatolicki z I poł. XIX wieku w Garbowie zamknięty dla pochówku w 1923r. Pochowani są tam m.in. okoliczni ziemianie: Grabowscy, Potoccy, Wojakowscy, Trzcńscy, ludzie zasłużeni dla ziemi garbowskiej i lubelskiej: Józef Nakonieczny – poseł do Dumy, Stanisław Moskalewski – pierwszy wojewoda lubelski po odzyskaniu przez Polskę niepodległości (wraz z rodziną), a także księża i miejscowi gospodarze.

Cmentarz Parafialny w Garbowie z początku XX w. Usytuowany przy wjeździe do miejscowości. Na wzgórzu znajduje się ołtarz, przy którym odprawiane są msze święte za zmarłych.

Cmentarz parafialny w parafii Garbów-Cukrownia z końca XX w. Znajduje się za szkołą w Przybysławicach.

Mała architektura sakralna

Krzyże, figury i kapliczki przydrożne mocno zrosły się z naszym krajobrazem. Historia ich stawiania wiąże się z początkami chrześcijaństwa. Pojawiały się przy drogach, którymi przechodził święty Wojciech. Wędrując z Krakowa do Gniezna zatrzymywał się w różnych miejscach i nauczał okoliczną ludność. Potem na pamiątkę stawiano tam kapliczki.

Z czasem obiekty te stawały się też symbolami polskości, gdyż upamiętniały walki, rozbiory, zrywy narodowe. Innym razem były podziękowaniem za powrót z wojny, aktem wdzięczności za uchronienie od zarazy, klęski, wyleczenie z choroby lub znakiem przypominającym jakieś nieszczęście. Jeszcze do niedawna były miejscem ostatniego pożegnania zmarłego z rodzinną wioską.

Możni ludzie stawiali kapliczki w okolicy dworu, przy których modlono się, mocno wierząc w to, że Pan Bóg będzie czuwał nad okolicą i chronił ją od nieszczęść. Dawniej ludność przystrajała kapliczki na majowe nabożeństwa, podobnie czynią to obecnie mieszkańcy.

Krzyże i kapliczki stanowią cenny zabytek sztuki narodowej, dlatego chrońmy je i otaczajmy szacunkiem.

Zabytkowe kapliczki

Kapliczka murowana z figurką św. Jana Nepomucena z XIXw. w Piotrowicach Wielkich, pomalowana na biało, stoi po prawej stronie drogi prowadzącej do Krasienina.

Kapliczka słupowa z XIX w. z figurą Matki Bożej z dzieciątkiem, nazwana „Matką Boską Dworską” w Piotrowicach Wielkich (fot).

Postawiona przy wjeździe do dworu, prawdopodobnie jej fundatorem był właściciel majątku L. Kopeć.

Kapliczka typu domkowego z XIXw., w Piotrowicach Wielkich, wybudowana w centrum wsi na skrzyżowaniu dróg. Wewnątrz ołtarzyk z obrazem MB Częstochowskiej.

Kapliczka słupowa z figurą św. Anny (kopia) w Gutanowie – oryginał świętej z XVIII w. (po konserwacji) umieszczono w miejscowej kaplicy.

Kapliczka z figurą Matki Boskiej Niepokalanej w Gutanowie – postawiona na wzgórzu, w sąsiedztwie dworku. Jej fundatorem była rodzina hr. Grabowskich.

Miejsca pamięci

Piękna ziemia garbowska była kiedyś areną walk. Ich śladem są cmentarze, groby i pomniki.

Cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej w Garbowie

Usypane dwa kopce – stanowią wspólną mogiłę tych, którzy polegli na tym terenie, w czasie walk, jakie miały miejsce pod koniec lipca i na początku sierpnia w 1915r. między wojskiem austro-węgierskim i rosyjskim. Smutne jest to, że do zaborczych armii powoływani byli Polacy, którzy w czasie wojny często musieli walczyć przeciwko sobie. Córka właściciela Lesiec Janina Trzczińska wspomina, że gdy *„Rosjanie się cofnęli, Austriacy weszli do Lesiec. Austriakami tymi okazał się pułk Piechoty Galicyjskiej - w 100% byli to Polacy. Zolotka przyjęła ich chlebem i solą. A w czasie strzelaniny zostało zabitych tylko 2 żołnierzy”*.

W 1928r. z inicjatywy Mariana Gietki, kierownika Szkoły Powszechnej w Przybysławicach i władz gminnych wybudowano pomnik – obelisk z kapliczką, ku czci poległych Polaków z napisem:

***Rycerzom, co padli za wolność Ojczyzny
w dziesięciolecie niepodległości Polski 1928r.***

W 1930r. w czasie budowy cmentarza i pomnika pamięci Legionistów w Jastkowie, ekshumowano prochy Rosjan i przewieziono na cmentarz do Marysina, a szczątki żołnierzy austriackich – do Garbowa, gdzie złożono je w sąsiedztwie obelisku z 1928r. w dziesięciu ziemnych mogiłach, na których ustawiono drewniane czarne krzyże.

Nagrobek na cmentarzu w Garbowie – mogiła zbiorowa 13 mieszkańców byłego folwarku, rozstrzelanych przez Niemców 17 listopada 1942r., za rzekomą kradzież cukru z cukrowni przez jednego z nich.

Pomnik – obelisk w Garbowie, poświęcony pamięci 80 mieszkańców gminy Garbów, którzy zginęli w latach 1939-1945 z rąk hitlerowców. Na czterech tablicach wyryto nazwiska m.in. osób, które zamordowano na Majdanku, na terenie czworaków w Garbowie i w czasie częściowej pacyfikacji wsi Bogucin.

Pomnik w Bogucinie – głaz z tablicą marmurową upamiętniający częściową pacyfikację wsi, w dn. 9 lipca 1944r. Niemcy w odwet za akcję partyzantów spalili zabudowania i zamordowali 18 mieszkańców wioski.

Pomnik – w Bogucinie głaz z tablicą poświęconą pamięci dwóch żołnierzy Armii

Zabytkowe kapliczki w Piotrowicach Wielkich

Krajowej zamordowanych przez UB w dn. 18 października 1945r. Zginęli: ppłk Wacław

Tablica przy wejściu do pałacu w Garbowie – wmurowana 22 września 1991r., poświęcona pamięci gen. Zygmunta Broniewskiego ps. „Bogucki”, weterana I wojny światowej, wojny polsko-sowieckiej w latach 1919-1920, ostatniego komendanta głównego Narodowych Sił Zbrojnych (1944-1945), właściciela majątku Garbów.

Tablica na frontonie budynku OSP w Garbowie, poświęcona pamięci czterech strażaków zamordowanych na Majdanku w 1942r. Wmurowana w 1988r.

Pomnik, „Kamień Kościuszki” w garbowskim parku wzniesiony w 100 rocznicę śmierci Naczelnika, z napisem „Cześć Kościuszcze 1817-1917”. Upamiętniający przemarsz wojsk polskich pod wodzą księcia Józefa Poniatowskiego i Tadeusza Kościuszki, w czasie wojny polsko-rosyjskiej w 1792r. oraz ostatnią bitwę (potyczkę) tej wojny, jaką stoczyło wojsko polskie z Kozakami na terenie między Garbowem a Markuszowem w dn. 26 lipca 1792 r. Zginęli wówczas gen. Janusz S. Iliński, inspektor kawalerii i major Józef Szczutowski, kawaler orderu Virtuti Militari.

Z parafii garbowskiej pochodziło kilku lotników walczących w bitwie o Anglię. Dwaj z nich chorąży *Bolesław Wejman* z Zagród i porucznik *Józef Wójcik* z Garbowa zginęli, ostatni z nich nie ma nawet grobu, zaś chorąży *Jakub Bargiełowski* z Garbowa, pułkownik *Wojciech Kołaczkowski* z Moszenek, sierżant *Tadeusz Świdziński*, pozostali na obczyźnie. Już nie żyją.

Z bohaterskich synów naszej ziemi jest dumna nie tylko rodzina, ale również mieszkańcy Garbowskiemu.

Pułkownik pilot Wojciech Kołaczkowski

urodzony 18 IV 1908 r. w Moszenkach

Dowódca I i II Polskiego Skrzydła Myśliwskiego

Pilot Dywizjonu 302, 303, 306, 316, 317

Kawaler Orderu Virtuti Militari

Zmarł 19 VII 2001 r. w Sarasocie (Floryda, USA)

Porucznik pilot Józef Wójcik

urodzony 29 I 1915 r. w Garbowie

Pilot Dywizjonu 300 i 301

Kawaler Orderu Virtuti Militari

Zginął 14 X 1942 r. zestrzelony w czasie nalotu na Kilonię (Niemcy)

Chorąży pilot Jakub Bargiełowski

urodzony 25 VII 1921 r. w Garbowie

Pilot Dywizjonu 303 i 315

zesłaniec – Sybirak,

Kawaler Orderu Virtuti Militari

As myślistwa polskiego

Zmarł 21 II 2010 r. w Sydney (Australia)

Sierżant pilot Bolesław Wejman

urodzony 1 II 1921 r. w Zagrodach

Pilot Dywizjonu 317 Myśliwskiego „Wileńskiego”

Chorąży Lotnictwa Brytyjskiego

Odnaczony Krzyżem Walecznych

Zginął 22 I 1952 r. w wypadku lotniczym na terenie Wielkiej Brytanii

Sierżant pilot Tadeusz Świdziński

Urodzony 1 czerwca 1917r. w Zagrodach
Pilot Dywizjonu Bombowego 300 „Ziemi Mazowieckiej”
i 301 Dywizjonu „Ziemi Warszawskiej”,
radiotelegrafista
Kawaler Orderu Wojennego Virtuti Militari
V klasy – Krzyż Srebrny.
Po wojnie pracował w Nowym Jorku w Liniach
Lotniczych Trans World Airlines (TWA)
Zmarł 7 maja 1994r. w Glen Cove Nassau Country, stan Nowy Jork.

Wymienieni piloci byli uhonorowani ponadto odznaczeniami bojowymi i państwowymi polskimi i brytyjskimi.

MIŁOŚNICY MIAST, MIASTECZEK, WSI

Historia narodu składa się z historii małych wspólnot, mieszkańców małych ojczyzn...

Stowarzyszenia miłośników miast i wsi mają na Lubelszczyźnie ponad dwuwiekową tradycję. Ruch ten rozwinął się na gruncie zainteresowania wsią, jej przeszłością, kulturą materialną i duchową, a także problemami dnia codziennego.

Do najstarszych w Polsce należy Towarzystwo Przyjaciół Nałęczowa (1909r.), Towarzystwo Kazimierza Dolnego (1925r.). Towarzystwo Regionalne Hrubieszowskie (1960r.), które jest kontynuatorem Towarzystwa Rolniczego Hrubieszowskiego (1916r.). W początkowym okresie ruch ten głosił także ideały niepodległościowe i rozbudzał wśród Polaków świadomość patriotyczną.

Współczesny ruch regionalny zaczął odradzać się dopiero po roku 1956, kiedy to powstawały stowarzyszenia głównie o charakterze społeczno-kulturalnym. Dopiero w latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych XX w., na fali przemian ustrojowych i za sprawą liderów lokalnych, zaczęły powstawać towarzystwa regionalne, które podejmowały działania na rzecz swoich ziem i regionów.

Obecnie w województwie lubelskim zarejestrowanych jest 126 towarzystw, zrzeszonych w Wojewódzkiej Radzie Towarzystw Regionalnych w Lublinie, która działa od 1982 r.

„Podstawowym celem Rady jest popularyzowanie idei małych ojczyzn i regionów, upowszechnianie wiedzy o historycznym dorobku ruchu regionalnego województwa lubelskiego, pielęgnowanie tradycji regionów i wspieranie ich uczestnictwa w życiu społeczno-kulturalnym województwa w imię dobra państwa polskiego”.

Regionaliści mają swoją siedzibę w Wojewódzkim Ośrodku Kultury, Tam też znajduje się **„Galeria Regionalistów”**, fotograficzny poczet najważniejszych zmarłych działaczy Lubelszczyzny (*wśród nich jest portret byłego naszego prezesa Tomasza Łalka*). Galerię przygotował Mieczysław Kościński, redaktor lubelskiej prasy, założyciel i prezesa Krasnobrodzkiego Towarzystwa Regionalnego.

TRL skupia kilka tysięcy członków, są to działacze społeczni, którym na sercu leży troska o zachowanie własnej tożsamości oraz budzenie dumy z miejsca pochodzenia. Wśród wielu zadań, jakie stawiają sobie regionaliści jest dokumentowanie i popularyzowanie wiedzy o dziejach i kulturze danej społeczności, ochrona zabytków architektury, przyrody, miejsc pamięci, cmentarzy. Podjęmą oni działania na rzecz upamiętniania ludzi zasłużonych dla regionu oraz tych, którzy wnieśli wkład do kultury lokalnej, regionalnej i narodowej. Dzięki ich pracy i zaangażowaniu ukazują się: monografie wsi i miasteczek, książki o dziedzictwie historycznym i kulturowym, a także miesięczniki kwartalniki i roczniki.

Innymi formami działalności są konferencje naukowe, zjazdy, jubileusze miejscowości. A odbywające się od kilku lat w styczniu spotkania opłatkowe i we wrześniu Sejmiki Towarzystw Regionalnych Lubelszczyzny spełniają istotną rolę w integracji środowiska regionalistów, są też okazją do wymiany doświadczeń.

Poniżej przedstawiamy udział prezesa TPZG i przedstawicieli Zarządu w kolejnych spotkaniach, zjazdach i sejmikach TRL:

7-9 września 1994r. VI Zjazd TRL w Sobieszynie.

24-25 czerwca 1995r. Uroczyste spotkanie WRTR w Nałęczowie, Kazimierzu i Wąwolnicy.

12 listopada 1995r. 70-lecie Towarzystwa Przyjaciół Miasta Kazimierza Dolnego.

3 grudnia 1995r. 85-lecie Towarzystwa Przyjaciół Nałęczowa.

24-26 maja 1996r. III Krajowy Zjazd Towarzystw Regionalnych Działających na Wsi, w Sobieszynie.

10-12 września 1997r. VIII Zjazd TRL w Michowie nt. „Polskie dziedzictwo kulturowe a towarzystwa regionalne”.

23-26 września 1998r. VI Kongres Regionalnych Towarzystw Kultury w Radomiu (prezes TPZG w grupie delegacji reprezentującej Wojewódzką Radę Towarzystw Regionalnych Lubelszczyzny).

28-30 czerwca 1999r. II Ogólnopolska Konferencja Nauczycieli Regionalistów w Nałęczowie nt. „Edukacja regionalna w reformowanej szkole”.

10-12 września 1999r. II Sejmik Towarzystw Regionalnych Województwa Lubelskiego w Hrubieszowie.

23 października 1999r. 40-lecie Towarzystwa Przyjaciół Puław.

27 listopada 1999r. 90-lecie Towarzystwa Przyjaciół Nałęczowa.

11 marca 2000r. Konferencja naukowa „Wąwolnica w XXI wieku”

2-4 czerwca 2000r. III Sejmik TRL w Stoczku Łukowskim nt. „Współdziałanie Towarzystw Miłośników miast, miejscowości i regionów z samorządami”.

29 września - 1 października 2000r. VIII Zjazd TRL w Hrubieszowie nt. „Kultura narodowa i regionalna w dobie globalizacji”.

14 listopada 2000r. Lubelski Kongres Kultury Polskiej w gmachu TVP S.A. o/Lublin.

18-20 maja 2001r. IV Sejmik TRL w Poniatowej nt. „Współpraca towarzystw z samorządami”.

8-10 czerwca 2001r. 200-lecie Muzealnictwa Polskiego, uroczystość w Pałacu ks. Czartoryskich w Puławach.

5-6 października 2001r. Ogólnopolska Konferencja w Zamościu i Zwierzyńcu nt. „Dziedzictwo kulturowe w kształtowaniu tożsamości narodowej w procesie integracji z UE”.

14-16 czerwca 2002r. V Sejmik TRL w Międzyrzeczu Podlaskim.

20-21 września 2002r. VIII Kongres Regionalnych Towarzystw Kultury w Gorzowie Wielkopolskim (prezes TPZG w grupie przedstawicieli reprezentujących Wojewódzką Radę Towarzystw Regionalnych Lubelszczyzny).

12-14 września 2003r. Sejmik TRL w Firleju, Kocku i Woli Gułowskiej.

17-19 września 2004r. VI Sejmik TRL w Zwierzyńcu nt. „Rola towarzystw regionalnych w ochronie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego po wstąpieniu Polski do UE”.

2-4 września 2005r. VII Sejmik TRL w Cycowie nt. „Tradycja dla przyszłości”.

8-10 września 2006r. X Zjazd WRTRL w Gościeradowie nt. „Etos kultury lokalnej a działalność towarzystw regionalnych na progu XXI wieku”.

Podczas Jubileuszowego Zjazdu wybrano nowe władze Wojewódzkiej Rady Towarzystw Regionalnych w Lublinie: prof. dr hab. Sławomir Partycki – przewodniczący, Jerzy Krzyżewski – I wiceprzewodniczący, prof. dr hab. Andrzej Wac-Włodarczyk – II wiceprzewodniczący, Waldemar Gryta – skarbnik, Joanna Romanowska – sekretarz, Maria Gruner – członek, Halina Stępiak – członek. Przyjęto również program działalności na lata 2006-2009.

7-9 września 2007r. VIII Sejmik TRL we Włodawie-Okunince nt. „Przekaz międzypokoleniowy tradycji regionalnej” – XXV lat doświadczeń WRTR w Lublinie.

6-8 czerwca 2008r. Szkolenie redaktorów pism lokalnych (należących do TRL) w Bełżycach nt. „Rola mediów w społeczności lokalnej”.

5-7 września 2008r. IX Sejmik TRL w Dęblinie nt. „Tradycje wojskowe i partyzanckie w działalności towarzystw regionalnych”.

28-30 listopada 2008r. Konferencja w Rykach nt. „Regionalna edukacja”.

18-20 września 2009r. XI Zjazd TRL w Puławach nt. „Środowisko naukowe w kształtowaniu tożsamości małych ojczyzn”.

17 października 2009r. 100-lecie Towarzystwa Przyjaciół Nałęczowa, uroczystość w Pałacu Małachowskich.

6-7 marca 2010r. Konferencja w Zamościu nt. „Wydawnictwa lokalne a integracja małej Ojczyzny”.

10-11 kwietnia 2010r. Konferencja Krajowa w Fajslawicach i Zwierzyńcu nt. „Drzewa papieskie Jana Pawła II i Benedykta XVI w Polsce i na Ukrainie”.

22-23 maja 2010r. Konferencja w Poniatowej nt. „Muzyka Fryderyka Chopina inspiracją dla Polaków”.

7-19 września 2010r. X Sejmik Wojewódzkiej Rady TRL w Krasnymstawie i Fajslawicach nt. „Kultura materialna małej Ojczyzny. Rewitalizacja rynku”.

17 października 2010r. 50-lecie Towarzystwa Regionalnego Hrubieszowskiego.

27-28 listopada 2010r. Konferencja w Komarowie i Hrubieszowie nt. „Lubelszczyzna w wojnie polsko-bolszewickiej”.

08.01. 2011. Spotkanie świąteczno-noworoczne w Sali Kolumnowej Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego.
 26.02.2011. Zimowe Spotkania Janowieckie nt. „Powódzie w Janowcu wczoraj, dziś i...”

Treść strony TPZG przygotowała **Halina Stępiak**

Piękna garbowska ziemia

*Słowa Zofia Abramek,
na melodię „Słoneczko późno dzisiaj wstało”*

Inne kolory w każdej porze,
przybiera Polska ma ojczyzna
A ja uważam i w to wierzę,
że najpiękniejsza Garbowszczyzna.
Na żyznych lessach z parowami,
przy siedemnastce położona,
Nęci spokojem i stawami,
kto tu przyjedzie – się przekona.

Ref. Najmilszy gościu nie trać czasu,
Czy chcesz na ryby, czy do lasu
Gdy formie czynnej powiesz „tak”
Wybierz się na rowerowy szlak.
Pszeniczne łany wiatr rozwiewa,
Będą cię witać stare drzewa
Szlacheckie dworki z dawnych lat
Zapraszają cię w historii świat.

Otwórz przewodnik „Szlakiem dworów”,
zaczynaj wycieczkę od Garbowa,
Podziwiaj w parku grę kolorów,
obejrzyj pałac i od nowa
Na rower siadaj przyjacielu,
teraz do Zagród i na Góry
Gutanów znało z was niewielu
– tam tworzył Pietrak – rys kultury.
Ref.

Ługów, Wysokie i Ciemięga,
Sługocin śle do Józefowa
Piotrowski dworek w przeszłość sięga,
a w Leścach park pałacyk chowa.
W Garbowie kościół neogotyck,
Kamień Kościuszki, Kościelisko,
Ariańskie Wzgórze – magii dotyk
i o przeszłości wiesz już wszystko.
Ref.

Forsując ścieżkę rowerową,
zbieraj po drodze kwiaty polne
Złóż na pomnikach bohaterów –
życiem okupili czasy wolne.
Na odpoczynek jedź na Orlicz.
Wybieraj „Piec” czy „Podlankę”,
Zajrzyj do „Dworku” w Bogucinie
lub w „Bidzie” wypij soku szklanę.
Ref.

Wygodny „Hotel Lwowski” czeka,
na wędkowanie staw zaprasza,
Na ptactwo wodne patrz z daleka
– piękna garbowska ziemia nasza.

Zaznasz spokoju i pociechy
– tu ciebie przyjmą jak swojego
Masz „Twórców z dworu i spod strzechy”
oraz malarza współczesnego.
Ref.

Tu ręką w rękę gmina, szkoła,
parafia, straż i biblioteka
aż w niebie cieszą się anioły,
że tyle serc życzliwych czeka.
Na ciebie czeka przyjacielu –
odpust, dożynki, gminne święta,
Przyjeżdża znanych ludzi wielu,
kto raz tu zbłądzi – zapamięta!
Ref.